

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

RAPORT Z WIZYTACJI

(profil praktyczny)

**dokonanej w dniach 07 – 08 marca 2019 roku
na kierunku *ekonomia*
prowadzonym w Wydziale Nauk Społecznych
w Filii w Piotrkowie Trybunalskim
Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach**

Warszawa, 2019

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład Zespołu Oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	10
Dobre praktyki	10
Zalecenia	10
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	11
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	11
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	18
Dobre praktyki	19
Zalecenia	19
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	19
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	20
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	26
Dobre praktyki	27
Zalecenia	27
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	27
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	27
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	30
Dobre praktyki	30
Zalecenia	31
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	31
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	31
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	32
Dobre praktyki	32
Zalecenia	32
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	33
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	33

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	34
Dobre praktyki	34
Zalecenia	35
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	35
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	35
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	38
Dobre praktyki	38
Zalecenia	38
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	38
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	39
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	41
Dobre praktyki	42
Zalecenia	42
5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	43
Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład Zespołu Oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Wojciech Downar, członek PKA
członkowie:

1. prof. dr hab. Tadeusz Kufel, członek PKA
2. dr hab. Wiesław Ciechomski, członek PKA
3. mgr Iwona Pietruszewska – Cętkowska, ekspert PKA ds. pracodawców
4. mgr Hanna Chrobak – Marszał, ekspert PKA ds. postępowania oceniającego
5. Agnieszka Kowalczyk, ekspert PKA ds. studentów.

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* prowadzonym na Wydziale Nauk Społecznych Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonego przez Komisję na rok akademicki 2018/2019. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci. Poprzednia ocena jakości kształcenia została przeprowadzona w roku 2012 i zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Prezydium PKA 372/2012 z dnia 20 września 2012 r.).

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z procedurą oceny obowiązującą w Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA). Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego (ZO) z Raportem Samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Zespół Oceniający odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie Raportu Samooceny oraz dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, przedstawicielami Kół Naukowych, Biura Karier oraz Pełnomocnikiem ds. Osób Niepełnosprawnych, z osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z interesariuszami zewnętrznymi, tj. przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków Zespołu Oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	Ekonomia	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I stopnia	
Profil kształcenia	Praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk społecznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk ekonomicznych w dyscyplinach: - ekonomia – jako wiodąca - nauki o zarządzaniu - finanse	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	6 semestrów /180 pkt. ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych / liczba godzin praktyk	12 tygodni / 480 godzin	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	- <i>Gospodarka samorządów terytorialnych</i> - <i>Innowacje w przedsiębiorstwie</i> - <i>Mały biznes - zakładanie i rozwój</i> - <i>Ubezpieczenia</i>	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	59	-
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	2329	-

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1.Koncepcja kształcenia

1.2.Prace rozwojowe w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku studiów

1.3.Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Kształcenie na kierunku *ekonomia* na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim, prowadzone jest tylko na studiach stacjonarnych na poziomie studiów I stopnia. Zasięg kształcenia jest niewielki – na każdym roku kształci się jedna grupa studentów.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku opiera się na różnorodności oferty w ramach nauk ekonomicznych, co jest sposobem dostosowywania się Uczelni do zmian na rynku pracy. Realizacja programu studiów uwzględnia specyfikę regionu, w którym większość stanowisk pracy tworzona jest przez mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Na kierunku *ekonomia* Wydział kształci w czterech specjalnościach: *Gospodarka samorządów terytorialnych*, *Innowacje w przedsiębiorstwie*, *Mały biznes - zakładanie i rozwój* oraz *Ubezpieczenia*, z czego obecnie uruchomione są dwie pierwsze.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku określa profil absolwenta odrębnie dla każdej ze specjalności. Absolwent specjalności *Gospodarka samorządów terytorialnych* posiada kwalifikacje przydatne do zatrudnienia na stanowiskach specjalistów w samorządowym oraz prywatnym sektorze usług publicznych (o charakterze gospodarczym i w organizacjach pomocy społecznej), jak i do podejmowania samodzielnej działalności gospodarczej w obszarze usług komunalnych. Studia umożliwiają również zdobycie kwalifikacji do zajmowania stanowisk pracy w ekonomicznej obsłudze rolnictwa i rynku żywności.

Absolwent specjalności *Innowacje w przedsiębiorstwie* jest przygotowany do pracy na stanowiskach operacyjnych, analitycznych i menadżerskich średniego szczebla zarządzania; w przedsiębiorstwach, w szczególności funkcjonujących na rynku międzynarodowym w innowacyjnych branżach, w instytucjach otoczenia biznesu oraz do prowadzenia własnej międzynarodowej działalności gospodarczej.

Absolwent specjalności *Mały biznes – zakładanie i rozwój* jest przygotowany do założenia własnego małego biznesu i jego rozwijania, ale także do pracy w przedsiębiorstwach na stanowiskach operacyjnych, analitycznych i menadżerskich średniego szczebla zarządzania; może podejmować także pracę w publicznych i prywatnych instytucjach wspierających biznes.

Absolwent specjalności *Ubezpieczenia* jest przygotowany do podjęcia pracy w komercyjnych towarzystwach ubezpieczeniowych, towarzystwach ubezpieczeń wzajemnych, towarzystwach reasekuracyjnych, funduszach emerytalnych, instytucjach pośrednictwa finansowego, podmiotach prowadzących działalność brokerską, a także w wielu podmiotach gospodarczych, w których ubezpieczenia odgrywają istotną rolę.

Koncepcja kształcenia jest dobrze osadzona w potrzebach rynku pracy, a interesariusze zewnętrzni mieli udział w opracowaniu koncepcji i efektów kształcenia.

Na Wydziale nie obowiązują sformalizowane zasady udziału interesariuszy zewnętrznych w opracowaniu koncepcji kształcenia, jednak interesariusze potwierdzają, że prowadzą dialog z przedstawicielami Uczelni, zarówno podczas oficjalnych jak i nieformalnych spotkań. W 2016 roku, przed uruchomieniem studiów na kierunku *ekonomia* o

profilu praktycznym, władze kierunku zwróciły się do przedstawicieli pracodawców z prośbą o zaopiniowanie przyjętych efektów kształcenia i uzyskały sześć pozytywnych opinii w tej sprawie. Zgodnie z deklaracjami interesariuszy wyrażenie opinii było poprzedzone wcześniejszymi dyskusjami nad koncepcją kształcenia. Należy zauważyć, że efekty kształcenia opiniowane przez pracodawców różnią się od obecnie obowiązujących, co potwierdza załącznik do opinii wystawionej przez Urząd Miasta w Piotrkowie Trybunalskim. Przedstawiciele środowiska otrzymali do zaopiniowania 24 efekty kształcenia (8 w zakresie wiedzy, 9 w zakresie umiejętności i 7 w zakresie kompetencji społecznych), podczas gdy obecnie obowiązuje 29 efektów kształcenia (11 w zakresie wiedzy, 12 w zakresie umiejętności i 6 w zakresie kompetencji społecznych). Różnica nie polega tylko na zmianie liczby efektów. Opis efektów również różni się w stosunku do pierwotnej wersji, przy czym w obowiązującej wersji zapisy są uszczegółowione i pogłębione, i tak np. wcześniej opiniowany efekt w zakresie wiedzy *Posiada podstawową wiedzę z zakresu rachunkowości*, obecnie brzmi *Posiada wiedzę w stopniu zaawansowanym z zakresu rachunkowości, w tym rachunkowości zarządczej, finansowej i ubezpieczeniowej oraz zna możliwości jej zastosowania w samodzielnie prowadzonym biznesie*. Wśród opiniowanych efektów są jednak takie, dla których trudno znaleźć odpowiedniki w nowej wersji, np. efekt *Umie określić priorytety w celu realizacji określonego zadania* nie znajduje odzwierciedlenia w obecnym opisie kierunkowych efektów kształcenia. Jak wynika z informacji przedstawionej przez przedstawiciela Uczelni pierwsze efekty kształcenia były przygotowane na podstawie Załącznika do rozporządzenia MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (poz. 1520). Zmiany zostały wprowadzone po wejściu w życie Rozporządzenia MNiSW z dnia 26 września 2016 roku w sprawie charakterystyk drugiego stopnia PRK typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4 – poziomy 6-8. Efektów kształcenia po zmianach już nie konsultowano ze środowiskiem społeczno-gospodarczym.

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* w pełni wpisuje się w misję Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Misja Uniwersytetu odwołuje się do słów Patrona Uczelni, który podkreślał rolę wspólnych działań w służbie wartości uniwersalnych takich jak dobro, mądrość i prawda. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku jest również spójna z priorytetami strategii Uczelni, które zakładają m.in.: wspieranie rozwoju dyscyplin, w których Uczelnia posiada zasoby kadrowe i bazę badawczą, różnorodną ofertę kształcenia o wysokiej jakości, opracowywaną zgodnie z kierunkami zmian na regionalnym i krajowym rynku pracy oraz zapotrzebowaniem społecznym.

1.2

W jednostce nie są prowadzone prace rozwojowe. Zainteresowania naukowe pracowników związanych z kierunkiem *ekonomia* koncentrują się na zagadnieniach o charakterze interdyscyplinarnym z elementami ekonomii, finansów, rachunkowości, ekonomiki rolnictwa, zarządzania i administracji. Należy podkreślić, że wielu z nich posiada dorobek, obejmujący publikacje naukowe o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Tematyka prowadzonych badań jest w wielu przypadkach związana z potrzebami lokalnej gospodarki, np. *Znaczenie bezpośrednich inwestycji zagranicznych dla województwa łódzkiego oraz aktywność jednostek samorządu terytorialnego w zakresie pozyskiwania kapitału zagranicznego*. Nieliczni pracownicy mają w dorobku publikacje o znaczeniu praktycznym, których wyniki są zamieszczane w specjalistycznych czasopismach branżowych skierowanych do praktyków, takich jak „*Ekonomista*” i „*Logistyka*”. Te doświadczenia są wykorzystywane w procesie dydaktycznym, przy aktualizacji treści kształcenia. Jednak pracownicy kierunku nie realizują badań, które mogłyby zostać wykorzystane na rzecz konkretnych podmiotów. Kierunek nie posiada oferty w zakresie prowadzenia prac rozwojowych, skierowanej do pracodawców.

W związku z powyższym nie ma możliwości wykorzystania osiągnięć badawczo-rozwojowych do opracowania programu kształcenia, jak również jego doskonalenia.

1.3

Efekty dla kierunku *ekonomia* zostały określone w drodze uchwały Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 25 maja 2017 roku (Nr 60/2017). Opis kierunkowych efektów kształcenia sporządzony jest zgodnie z charakterystykami pierwszego stopnia oraz charakterystykami drugiego stopnia dla kwalifikacji na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji. Senat określił łącznie 29 efektów (W – 11, U – 12, KS – 6).

Opis efektów jest dobrze osadzony w dyscyplinach, do których przypisany jest kierunek, tj. ekonomia, nauki o zarządzaniu oraz finanse. W opisie efektów wyraźnie przeważają zagadnienia z dyscypliny ekonomia oraz dziedziny nauk ekonomicznych, z pewnymi elementami zagadnień z zakresu prawa i wykorzystania metod ilościowych. Stopień trudności efektów jest właściwy i odpowiada poziomowi 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji (zaawansowana wiedza wykorzystywana do złożonych i nietypowych problemów).

Zgodnie z założeniem profilu praktycznego, w opisie efektów kształcenia położono nacisk na umiejętności zdobywane przez absolwenta w toku studiów. W opisie efektów występuje wiele odniesień praktycznych, odnoszących się do umiejętności zastosowania nabytej wiedzy (np. *Potrafi dokonać właściwego doboru źródeł oraz informacji ekonomicznej i finansowej z nich pochodzącej, dokonywać oceny, krytycznej analizy i syntezy zgromadzonej informacji, Potrafi dokonać wyboru oraz zastosować właściwe metody i narzędzia, w tym techniki informacyjno-komunikacyjne, Potrafi prognozować praktyczne skutki procesów gospodarczych i zjawisk społecznych*).

Władze Wydziału przedstawiły sześć pozytywnych opinii w sprawie przyjętych efektów kształcenia na kierunku *ekonomia* o profilu praktycznym obowiązujących od roku akademickiego 2017/2018 przesłanych w odpowiedzi na prośbę Uczelni, przy czym opinie te nie zawierają uwag, propozycji czy rekomendacji ze strony pracodawców. Interesariusze zewnętrzni na spotkaniu podkreślali, że wyrażenie opinii było jednak poprzedzone wcześniejszymi dyskusjami nad programem podczas nieformalnych spotkań z przedstawicielami kierunku.

W opisie efektów kształcenia przewidziane są również umiejętności z zakresu języka obcego, w tym specjalistycznego na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Efekty szczegółowe (przedmiotowe) sformułowane są w kartach przedmiotów. Dla jednego przedmiotu sformułowano na ogół od 3 do 7 efektów z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Efekty przedmiotowe są specyficzne dla danego przedmiotu, są spójne z jego celami i treściami. Efekty przedmiotowe są rozwinięciem i uszczegółowieniem efektów kierunkowych, co zostało zaznaczone w sylabusie jako odniesienie do kierunkowych efektów kształcenia.

Dla modułu praktyk zawodowych zostało sformułowanych 9 efektów (W-4, U-3, KS-2). Efekty te są sformułowane w sposób ramowy, ale oddający istotę praktyki zawodowej. Choć profil absolwenta różni się dla każdej z czterech specjalności to efekty kształcenia dla praktyk zawodowych są jednakowe i nie uwzględniają specyfiki przyszłego zatrudnienia. W związku z powyższym nie wszystkie założone efekty kształcenia dla komponentów wiedza i umiejętności są celowe i możliwe do osiągnięcia w trakcie praktyk. Trudno zauważyć przydatność w przyszłej pracy absolwenta specjalności *Gospodarka samorządów terytorialnych* efektu kształcenia *Ma zaawansowaną wiedzę o funkcjonowaniu przedsiębiorstw, w tym o specyfice małych i średnich firm. Zna zasady zakładania małego biznesu oraz prawne, finansowe i ekonomiczne uwarunkowania jego rozwoju. Rozumie założenia i dylematy*

społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa. Ponadto uzyskanie tego efektu kształcenia jest mało prawdopodobne podczas praktyki studenta tej specjalności odbywanej w urzędzie gminy czy w starostwie powiatowym. Nawet jeśli praktyka odbywa się spółce celowej utworzonej przez samorząd, jednostka taka z definicji, ze względu na strukturę kapitału, nie może być zaliczona do sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Efekty przedmiotowe są sformułowane w sposób komunikatywny, zrozumiały, odnoszący się do konkretnej wiedzy i umiejętności. Efekty kierunkowe są sformułowane prawidłowo, jednak niektóre z nich mogą budzić wątpliwości interpretacyjne i są trudne w odbiorze dla studentów. Podczas spotkania wyrazili oni wątpliwości jakie praktyczne umiejętności student zdobędzie po ukończeniu edukacji i osiągnięciu efektu *Potrafi prawidłowo posługiwać się systemami normatywnymi-prawnymi i etycznymi w celu innowacyjnego wykonywania zadań, wynikających z działalności przedsiębiorstw, w tym małego biznesu i innych organizacji*. W trakcie wymiany zadań ustalono, że zapewne chodzi o umiejętność właściwego wykorzystania przepisów i norm regulujących funkcjonowanie przedsiębiorstw. Co do drugiej części sformułowania grupa nie uzgodniła związku pomiędzy stosowaniem przepisów i norm a innowacyjnością wykonywanych zadań.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* jest spójna z misją oraz założeniami strategicznymi funkcjonowania Wydziału i Uczelni. Koncepcja kształcenia opiera się na różnorodności oferty kształcenia w ramach nauk ekonomicznych i jej dostosowaniu do zmian jakie zachodzą na rynku pracy. Oferta kształcenia jest zorientowana na potrzeby otoczenia, w tym w szczególności rynku pracy. Zaletą opracowania koncepcji kształcenia jest udział interesariuszy zewnętrznych, którzy w sposób formalny lub nieformalny, wyrazili swoją opinię.

Efekty kształcenia i program studiów spełniają wymagania profilu praktycznego. Występuje właściwa proporcja pomiędzy wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami społecznymi. Sformułowane umiejętności odpowiadają charakterystyce profilu praktycznego. Efekty przedmiotowe są specyficzne dla danego przedmiotu, są spójne z jego celami i treściami i są sformułowane w sposób jednoznaczny, umożliwiając ich weryfikację.

Słabszą stroną opisu efektów przedmiotowych jest niewystarczające zróżnicowanie efektów praktyk zawodowych uwzględniających moduły specjalnościowe.

Ponadto niektóre z efektów kierunkowych (przykład podany powyżej) nie są dla studentów w pełni zrozumiałe.

W związku z wejściem w życie nowych aktów prawnych dotyczących programu studiów konieczne jest dostosowanie programu dla cyklu zaczynającego się od roku 2019/2020 na ocenianym kierunku do aktualnych przepisów prawa.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Zaleca się sformułowanie efektów kształcenia dla praktyk w sposób odpowiadający treściom kształcenia w ramach czterech specjalności i profilom absolwentów dla poszczególnych specjalności.
2. Dokonanie, wraz ze studentami, przeglądu brzmienia efektów kierunkowych oraz wyjaśnienie tych efektów, które są dla studentów niezrozumiałe, bądź budzą wątpliwości interpretacyjne.

3. Dla cyklu kształcenia, który rozpoczyna się od r.a.2019/2020 dostosowanie programu studiów do obowiązujących przepisów prawa.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1 Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2 Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3 Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1

Wydział Nauk Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim na kierunku *ekonomia* na studiach I stopnia realizuje profil praktyczny tylko dla studiów stacjonarnych.

Program studiów na kierunku *ekonomia* ma strukturę modułową, w skład której wchodzi 5 modułów: przedmioty ogólnouczelniane, podstawowy/kierunkowy, dyplomowy, fakultatywny oraz specjalnościowy. Struktura programu studiów jest prawidłowa. Największą grupę przedmiotów pod względem liczby punktów ECTS, stanowią przedmioty kierunkowe (72 ECTS), przedmioty ogólnouczelniane (18 ECTS) oraz przedmioty specjalnościowe (65 ECTS). Przedmioty kierunkowe stanowią 40% ogólnej liczby punktów ECTS, którą zdobywa student w toku studiów. Moduł przedmiotów specjalnościowych i swobodnego wyboru jest poprzedzony przedmiotami obejmującymi treści kierunkowe i ogólne dla kierunku *ekonomia*. Taka struktura godzin zajęć stanowi dobre połączenie wiedzy i umiejętności specjalistycznych z podstawami wiedzy ekonomicznej i zarządczej.

Czas trwania studiów wynosi 6 semestrów, a liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w toku studiów wynosi 180. Program studiów na studiach stacjonarnych zakłada łącznie 2329 godzin kontaktowych. Dodatkowo w programie studiów przewidziane są praktyki zawodowe trwające 12 tygodni (480 godzin / 16 ECTS), które realizowane są w 3 i 5 semestrze (po 240 godzin/8 ECTS). Czas trwania studiów i łączny nakład pracy studenta jest właściwie określony i umożliwia osiągnięcie efektów kształcenia, w tym nabycie umiejętności praktycznych przewidzianych podczas praktyk zawodowych.

Dla programu studiów na ocenianym kierunku zostały określone sumaryczne wskaźniki punktacji ECTS. Wskaźniki te zostały określone w sposób prawidłowy, a łączna liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich wynosi 93 punkty ECTS.

Liczba punktów przyporządkowana modułom zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym służącym zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych wynosi 112 ECTS. Przy określaniu tej liczby punktów brano pod uwagę formę prowadzenia zajęć i treści kształcenia oraz metody kształcenia. Na tej podstawie można stwierdzić, że wskazane zajęcia odbywają się w warunkach właściwych dla pracy zawodowej ekonomisty i w sposób, który umożliwia wykonywanie czynności praktycznych przez studentów.

Z wielu przedmiotów tylko część punktacji ECTS zaliczono jako związaną z zajęciami praktycznymi. Taka metoda jest właściwa i oddaje rzeczywisty stopień praktyczności tych zajęć.

Wymiar czasowy zajęć określonych jako związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym spełnia wymagania profilu praktycznego, ale stosowane metody dydaktyczne: wykład, tradycyjne ćwiczenia przy tablicy ograniczają nabycie umiejętności praktycznych.

Należałoby zwiększyć liczbę zajęć warsztatowych, zajęć kończących się przygotowaniem projektów, a nie tylko rozliczanych egzaminem. Wprowadzenie nowych metod dydaktycznych i form weryfikacji pozwoli zwiększyć stopień nabycia umiejętności o charakterze praktycznym.

Student w toku studiów ma możliwość wyboru zajęć w wymaganym wymiarze. Modułom zajęć do wyboru przypisano 92 punkty ECTS (do liczby tej zaliczane są praktyki zawodowe, wykłady do wyboru, seminaria oraz moduł specjalnościowych), co stanowi ponad 50% w łącznym nakładzie pracy liczonego w punktach ECTS.

Nakład pracy na poziomie przedmiotów jest określony prawidłowo. Obejmuje on kilka grup aktywności studenta, z określeniem bezpośredniego udziału w różnych formach zajęć oraz pracy własnej studenta. Wyodrębnione są godziny zajęć powiązane z praktycznym przygotowaniem zawodowym. Liczba punktów ECTS za poszczególne przedmioty jest właściwie zróżnicowana, uwzględnia wymiar godzinowy przedmiotu, formy prowadzenia zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne. Nakład pracy studenta określony jest starannie i przedstawiony w sposób przejrzysty w sylabusie.

Biorąc pod uwagę liczbę i strukturę godzin zajęć oraz liczbę punktów ECTS można stwierdzić, że jest ona wystarczająca do osiągnięcia założonych przedmiotowych oraz kierunkowych efektów kształcenia.

Program studiów na kierunku *ekonomia* uwzględnia różne formy zajęć, między innymi wykłady, ćwiczenia, lektoraty, laboratoria oraz seminaria. Wykłady na studiach stacjonarnych stanowią ok. 33.6% wszystkich zajęć dydaktycznych, ćwiczenia, konwersatoria, laboratoria, praktyki zawodowe oraz seminaria 66.4%. W laboratoriach odbywają się zajęcia z kilku przedmiotów. Struktura form zajęć jest prawidłowa biorąc pod uwagę specyfikę ocenianego kierunku (*ekonomia*). Również studenci podkreślili trafność doboru form zajęć dydaktycznych.

Uczelnia dysponuje platformą e-learningową Moodle2, jednak jest ona wykorzystywana sporadycznie w procesie dydaktycznym (szkolenie biblioteczne).

W opinii Zespołu Oceniającego wykorzystanie technologii ICT w procesie dydaktycznym nie jest adekwatne do oczekiwań rynku pracy. Pracownie komputerowe służą do prowadzenia zajęć z trzech przedmiotów kierunkowych: *Technologia informacyjna*, *Zastosowanie statystyki w ekonomii*, *Ekonometria praktyczna* oraz jednego specjalnościowego *Zamówienia publiczne w samorządzie*. Studenci trzech specjalności *Innowacje w przedsiębiorstwie*, *Ubezpieczenia*, *Mały biznes – zakładanie i rozwój* mają 135 godzin, a specjalności *Gospodarka samorządów terytorialnych* 180 godzin zajęć z wykorzystaniem oprogramowania biurowego na 2.329 godzin zajęć ogółem w czasie studiów. Stanowi to odpowiednio 5,8% i 7,7%. Biorąc pod uwagę stopień informatyzacji procesów zachodzących w przedsiębiorstwach i jednostkach publicznych treści przedmiotów, na których wykorzystuje się oprogramowanie oraz łączna liczba godzin zajęć tych przedmiotów nie w pełni pozawalają na realizację efektów kierunkowych, które zakładają znajomość narzędzi i technik informacyjno – komunikacyjnych. Należy zauważyć, że trzy z czterech przedmiotów prowadzi jeden wykładowca, co może wskazywać na brak odpowiedniego przygotowania ze strony kadry, ponieważ Wydział dysponuje odpowiednią infrastrukturą informatyczną.

Liczba godzin zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym na ocenianym kierunku w stosunku do ogólnej liczby godzin przekracza 50% i stanowi 53,46% dla specjalności *Gospodarka samorządów terytorialnych* i *Innowacje w przedsiębiorstwie* oraz 52,81% dla specjalności *Ubezpieczenia* i *Mały biznes – zakładanie i rozwój*. Stosowane metody kształcenia, zgodnie z informacjami zawartymi w sylabusach przedmiotów, zakładają wykorzystanie form aktywizujących studentów, obejmują one m.in. dyskusję, przygotowanie prezentacji, analizę przypadków, zadania do samodzielnego rozwiązania i projekty indywidualne. Zwraca uwagę niewielka liczba zajęć o charakterze warsztatowym oraz projektów wykonywanych zespołowo, co może utrudniać osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia w obszarze umiejętności oraz kompetencji społecznych niezbędnych na

rynku pracy, takich jak np. *Potrafi planować i organizować pracę własną i zespołową w przedsiębiorstwie, w tym w małym biznesie w innych organizacjach, wykorzystując wiedzę zdobytą w procesie kształcenia i w trakcie praktyk studenckich.*

Wątpliwości budzi rzeczywisty charakter niektórych zajęć zaliczanych do zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym. Jako te zajęcia wskazane są m.in. ćwiczenia w ramach przedmiotu *Organizacja samorządu terytorialnego*. Zajęcia podzielono na 15 godzin wykładu i 45 godzin ćwiczeń. Program wykładu obejmujący pięć obszarów tematycznych (Pojęcie samorządu terytorialnego; Subsydiarność, decentralizacja, samodzielność; Europejska Karta Samorządu Lokalnego i Europejska Karta Samorządu Regionalnego; Rodzaje jednostek samorządu terytorialnego; Organy stanowiące i wykonawcze samorządu terytorialnego, i ich kompetencje) i program ćwiczeń obejmujący dwa zagadnienia (Struktura organizacyjna urzędu gminy/urzędu miasta/starostwa powiatowego/urzędu marszałkowskiego oraz Inne jednostki organizacyjne - urzędy pracy, opieka społeczna, edukacja itp.) wskazują raczej, że zajęcia w całości polegają na przekazywaniu wiedzy, a nie ćwiczeniu umiejętności.

W przypadku przedmiotu *Rola innowacji w gospodarce rynkowej*, który jest w całości prowadzony w formie ćwiczeń w trakcie 30 godzin zajęć omawiane są treści obejmujące zagadnienia o charakterze przekrojowym: Istota i teorie innowacji, Fazy procesu innowacyjnego, Gospodarka oparta na wiedzy, Polityka innowacyjna państwa, Ewolucja innowacji w gospodarce światowej, Źródła finansowania innowacji, Narodowy System Innowacji, Polityka innowacyjna Unii Europejskiej. Z opisu przedmiotu wynika, że większość nakładu pracy studenta jest związana ze zdobywaniem wiedzy teoretycznej stanowiącej podstawę zajęć praktycznych. Ponadto jako sposób weryfikacji osiągnięcia przedmiotowych efektów kształcenia w sylabusie określono test sprawdzający stopień nabycia umiejętności *Potrafi innowacyjnie wykonywać zadania koncepcyjne i praktyczne w przedsiębiorstwie* chociaż program nie obejmuje treści, które mogłyby wskazywać na rozwiązywanie problemów odnoszących się do indywidualnych przedsiębiorstw.

Należy zauważyć, że studenci wyrażali się pozytywnie na temat proporcji zajęć o charakterze praktycznym w stosunku do wykładów. Z kolei przedstawiciele środowiska, przyjmujący studentów na praktyki i absolwentów do pracy, nie mieli najlepszej opinii o praktycznych umiejętnościach studentów, przy czym traktowali ten stan jako naturalny. Podkreślali wysokie zdolności adaptacyjne studentów, które pozwalają im w krótkim czasie uzupełnić brakujące umiejętności i podjąć właściwe obowiązki zawodowe.

Wymiar czasowy praktyk został określony prawidłowo (480 godzin praktyki zawodowej, łącznie 16 punktów ECTS). Praktyka jest realizowana jako praktyka ciągła przez 6 tygodni w semestrze 3 i 5. Sposób odbywania praktyk reguluje Zarządzenie nr 12/2017 Rektora Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 24 stycznia 2017 r. oraz Regulamin praktyk zawodowych dla studentów kierunku Ekonomia – profil praktyczny zamieszczony na stronie internetowej Uczelni. Nad praktykami opiekę sprawuje, ze strony Uczelni opiekun praktyk wyznaczany przez Prorektora ds. studenckich, ze strony pracodawcy wyznaczony przez niego opiekun praktyk. Praktyki odbywają się pod warunkiem podpisania porozumienia z pracodawcą. Wcześniej wniosek o przyjęcie na praktykę studencką składa do pracodawcy opiekun praktyk ze strony Uczelni. Jak wynika z deklaracji złożonej przez opiekuna praktyk, weryfikuje on warunki pracy i możliwość osiągnięcia efektów kształcenia w miejscu odbywania praktyki na podstawie kontaktów osobistych oraz telefonicznych z pracodawcami, którzy podejmują po raz pierwszy współpracę z Uczelnią. Student może wybrać miejsce odbywania praktyki z oferty Uczelni, która posiada pisemne deklaracje ze strony pracodawców o przyjęciu określonej liczby studentów na praktyki w danym roku akademickim lub samodzielnie wskazać pracodawcę.

Program praktyk podany w sylabusach nie różni się istotnie dla czterech specjalności, a w przypadku specjalności *Innowacje w przedsiębiorstwach* i *Gospodarka samorządów terytorialnych* jest taki sam. Ponadto jest on opisany na tak dużym poziomie ogólności, że wykonywanie niemal każdej pracy biurowej zapewnia zgodność zakresu obowiązków na zajmowanym stanowisku pracy z programem praktyk dla danej specjalności. Skutkuje to podejmowaniem praktyk przez studentów specjalności *Innowacje w przedsiębiorstwach* w jednostkach samorządu terytorialnego i odwrotnie studentów specjalności *Gospodarka samorządów terytorialnych* w prywatnych przedsiębiorstwach. W tej sytuacji nie można stwierdzić, że praktyki odbywają się w warunkach zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy. W każdej ze zbadanych dwóch grup, co najmniej połowa studentów danej specjalności odbywała praktyki w podmiocie o innej charakterystyce, niż wynikało to z wybranej specjalności. Zastrzeżenia budzi również zgodność zakresu wykonywanych zadań w trakcie praktyki z treściami przedmiotów nauczanych podczas studiów. Student specjalności *Gospodarka samorządów terytorialnych* podejmując praktykę w małym przedsiębiorstwie prywatnym nie ma możliwości wykorzystania w trakcie praktyki wiedzy i umiejętności wykształconych w ramach przedmiotów specjalnościowych, takich jak np. *Gospodarka komunalna* czy *Zamówienia publiczne w samorządzie*. Trudno również zauważyć związek pomiędzy programem studiów dla specjalności *Innowacje w przedsiębiorstwach* z zadaniami wykonywanymi przez studenta podczas praktyki w urzędzie gminy czy w starostwie powiatowym. Wprawdzie Władze Wydziału deklarują, że studenci w ramach umów podpisanych z podmiotami publicznymi realizują praktyki zawodowe również w ich jednostkach organizacyjnych, takich jak zakłady budżetowe czy spółki celowe, jednak jednostki te wykonując zadania publiczne, funkcjonują w odmiennym środowisku niż podmioty prywatne konkurujące ze sobą na rynku. Tymczasem profil absolwenta tej specjalności zakłada, że jest on przygotowany, w szczególności, do pracy w przedsiębiorstwach funkcjonujących na rynku międzynarodowym w innowacyjnych branżach.

Zajęcia na ocenianym kierunku odbywają się od poniedziałku do piątku, na ogół planowane są w dwóch blokach po 45 minut. Nie stwierdzono nadmiernego blokowania zajęć, a „okienka” występują sporadycznie. Harmonogram zajęć dydaktycznych udostępniany jest studentom z odpowiednim wyprzedzeniem. Studenci wskazali, iż jest dostosowany do ich potrzeb. Dla osób pracujących utworzone zostały grupy popołudniowe, dla których zajęcia odbywają się od godz. 16:00. Umożliwia to osobom pracującym podjęcie studiów oraz aktywny udział w zajęciach dydaktycznych. Studenci obecni podczas spotkania z Zespołem Oceniającym wyrazili zadowolenie z istnienia takiej możliwości.

Analiza liczebności grup oraz hospitacje zajęć potwierdzają, że wielkość grup zapewnia dobre warunki prowadzenia zajęć. Na wykładach liczba studentów nie przekracza 60 studentów, ćwiczenia odbywają się w grupach liczących nie więcej niż 30 studentów, natomiast zajęcia laboratoryjne dostosowane są do wymogów pracowni liczących 18 lub 28 stanowisk komputerowych. Są to liczebności maksymalne, a zajęcia odbywają się w znacznie mniejszych grupach. Niewielka liczebność grup jest atutem kształcenia na ocenianym kierunku i przyczynia się do skutecznego osiągania efektów kształcenia. Pozwala to na dobre wykorzystanie zajęć w sposób aktywny oraz przyczynia się do rozwijania umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym potwierdzili, że liczebność grup zajęciowych jest odpowiednia, pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Na kierunku *ekonomia* stosowane metody kształcenia zależą od założonych efektów kształcenia i związanych z tym form zajęć oraz treści kształcenia. Stosowane są takie metody kształcenia jak udział w dyskusji, rozwiązywanie przykładów, case study, przygotowywanie i wygłaszanie referatów, prezentacje multimedialne oraz praca w grupach. Metody dydaktyczne umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, a także pobudzają studentów do

aktywności, czynnego udziału w zajęciach, rozwiązywania problemów, uczą współpracy, sztuki prezentacji i komunikowania się podczas prac w grupach. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci wyrazili opinię, że metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się poprzez przygotowanie do zajęć oraz poprzez dodatkowe zadania i projekty. W opinii studentów stosunek zajęć teoretycznych do praktycznych jest odpowiedni. Osoby obecne na spotkaniu z Zespołem Oceniającym przyznały, że wielkości grup zajęciowych pozwalają na realizację zakładanych efektów kształcenia.

Zgodnie z obowiązującym na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach regulaminem studiów studenci mają możliwość indywidualnej organizacji studiów oraz studiowania według indywidualnych programów kształcenia. Regulamin określa zasady i tryb przyznawania poszczególnych form indywidualizacji procesu studiowania. Harmonogram zajęć oraz sesji egzaminacyjnej jest dostosowany do potrzeb studentów, co potwierdziły osoby obecne na spotkaniu z Zespołem Oceniającym.

Wsparcie udzielane studentom ze strony nauczycieli akademickich oceniane jest pozytywnie. Przedstawiciele tej grupy interesariuszy wewnętrznych mogą uczęszczać na konsultacje podczas licznych dyżurów, których terminy dostosowane są do ich oczekiwań. Możliwa jest również komunikacja za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Osoby niepełnosprawne mają możliwość dostosowania metod kształcenia do swoich potrzeb. Jednostka umożliwia indywidualny dobór treści i metod kształcenia poprzez studiowanie w ramach indywidualnej organizacji studiów lub indywidualnego programu, w tym planu studiów. Studenci są odpowiednio poinformowani o wymienionych możliwościach.

2.2

Uczelnia ma opracowany system monitorowania i weryfikacji efektów kształcenia. Zasady i procedury związane z weryfikacją efektów kształcenia są określone w Regulaminie studiów – Rozdział IV „Zaliczanie semestru lub roku studiów” oraz procedurze Uczelnianej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (zarządzenie Rektora nr 01/2016 z dn. 28.01.2016 r.). System weryfikacji efektów kształcenia obejmuje wszystkie kluczowe elementy procesu kształcenia, tj.: weryfikację efektów w odniesieniu do poszczególnych modułów, weryfikację efektów praktyk studenckich, weryfikację efektów w procesie dyplomowania oraz weryfikację efektów po ukończeniu studiów (dokonywaną przez absolwentów oraz pracodawców).

Na poziomie przedmiotów metody weryfikacji efektów kształcenia określone są w sylabusach. Stosowanych jest wiele metod (m.in. egzamin pisemny, ocena analizy przypadków, raporty z ćwiczeń, kolokwium pisemne, przygotowanie projektu, praca w zespołach, aktywność w zajęciach), które są odniesione do efektu, który jest za ich pomocą weryfikowany. Za pomocą stosowanych metod można weryfikować zarówno wiedzę, jak i umiejętności oraz kompetencje społeczne. Należy podkreślić, że stosowane metody weryfikacji efektów kształcenia (np. analiza przypadków, prace projektowe) pozwalają na sprawdzenie i ocenienie stopnia osiągnięcia efektów związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym.

Zaliczanie praktyk zawodowych następuje na podstawie oceny opiekuna praktyk ze strony pracodawcy, która znajduje się na karcie informacyjnej (sprawozdaniu) z przebiegu praktyki zawodowej. Pracodawcy oceniają studenta na zakończenie praktyki wystawiając ocenę w skali od 2 do 5 oraz wypełniając część opisową sprawozdania, którego format nie uwzględnia jednak oceny osiągniętych przez studenta efektów kształcenia. Brak zatem podstaw do stwierdzenia, w jakim stopniu i czy w ogóle zakładane efekty zostały osiągnięte.

Ewaluacja praktyk zawodowych opiera się na analizie rocznych sprawozdań przygotowywanych przez opiekuna praktyk i jego rozmowach ze studentami. Przy czym sprawozdania z monitorowania praktyk nie obejmują informacji na temat efektów kształcenia.

Sprawozdanie z monitorowania praktyk zawodowych na kierunku *ekonomia* w roku akademickim 2018/2019, rok studiów 3 nr semestru 5 - zawiera raczej dane ilościowe, a nie jakościowe, tj. listy studentów, listy pracodawców, oceny studentów, terminy praktyk oraz listy opiekunów ze strony zakładu pracy. Studenci po odbyciu praktyki nie oceniają ze swej strony pracodawców. Prowadzą dzienniki praktyk, w których zapisują wykonywane czynności. W żadnym z badanych przypadków nie odnotowano w dzienniku uwag, obserwacji czy też wniosków studenta co do wykonywanej pracy, chociaż formularz zawiera takie pola do wypełnienia.

Dopuszcza się zaliczanie praktyki na podstawie pracy zawodowej, jeśli jej charakter spełnia wymagania programu praktyki. Jak wynika z informacji uzyskanej od przedstawiciela Uczelni taka forma zaliczania na kierunku zdarza się incydentalnie, jednak w zbadanej próbie wystąpiła sytuacja studentki specjalności *Gospodarka samorządów terytorialnych*, której zaliczono 240 godzin praktyki na podstawie umowy-zlecenia zawartej na okres trzech miesięcy z przedsiębiorstwem prywatnym prowadzonym w formie spółki cywilnej. Umowa ta nie określała wymiaru godzinowego pracy a zakres zadań do wykonania w ramach umowy zawierał się w dwóch słowach: „prace biurowe”. Na podstawie przedstawionej dokumentacji nie można stwierdzić, że wymiar czasowy oraz zakres merytoryczny pracy zawodowej spełniał wymagania odnośnie czasu trwania praktyki, programu praktyki i uzyskanych efektów kształcenia.

Praktyki podlegają wyrywkowej kontroli. W 2018 roku przeprowadzono 5 niezapowiedzianych hospitacji. Protokoły sporządzone przez Opiekuna praktyk zawierają ogólne stwierdzenia odnoszące się m.in. do zaangażowania i sumienności studentów bez odwołania do zakresu zadań wykonywanych przez studenta ani do środowiska w jakim pracuje.

Metody weryfikacji efektów w zakresie języka obcego są właściwie dostosowane do specyfiki przedmiotu (kolokwium, rozwiązywanie zadań, praca zespołowa, zadania domowe, prezentacja oraz w ostatnim semestrze lektoratu egzamin końcowy).

Na spotkaniu z Zespołem Oceniającym przedstawiciele studentów wskazali, iż stosowane metody sprawdzania i oceny umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów kształcenia. W ich opinii motywują one do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się. Na pierwszych zajęciach przekazywane są informacje odnoszące się do zakresu merytorycznego, zalecanej literatury, sposobu weryfikacji osiągania zakładanych efektów kształcenia, zasad usprawiedliwiania nieobecności oraz terminów dyżurów prowadzącego zajęcia.

Narzędziem systemu kształcenia potwierdzającym osiągnięcie założonych efektów jest analiza tematyki prac licencjackich i ich zgodność z dyscyplinami, do których odnoszą się efekty kształcenia kierunku *ekonomia*. Zespół Oceniający przeanalizował tematykę 45 prac licencjackich, które były obronione w latach 2017-2018. Tematyka prac dyplomowych odpowiada dyscyplinom, do których przypisane są efekty kształcenia. Najwięcej prac, zgodnie z przypisaniem do dyscyplin, to prace z zakresu ekonomii, ponadto z nauk o zarządzaniu (ok. 15%) oraz z zakresu finansów (szacunkowo kilka procent prac). W części prac sformułowane tytuły nie wskazują na aspekty ekonomiczne, np.: „Prewencja w rolnictwie”; „Poszkodowani w czasie pożarów w Polsce w latach 2005-2015”; „Zachowania ryzykowne młodzieży w ruchu drogowym”; „Wypadki przy pracy w leśnictwie”; „Wpływ pestycydów w produkcji i konsumpcji żywności na zdrowie ludności”, ale po zapoznaniu się z ich treściami można znaleźć aspekty ekonomiczne związane z ubezpieczeniami społecznymi, zdrowotnymi itp.. Zjawisko niezgodności tematyki prac z dziedziną nauk ekonomicznych ma charakter marginalny i dotyczy w większości prac na specjalności *Ubezpieczenia*.

Zasady dyplomowania uregulowane są na kilka sposobów. Regulamin studiów w rozdziale VII "Praca dyplomowa" i rozdziale VIII „Egzamin dyplomowy" określa ogólne warunki i tryb zatwierdzania tematów prac, składania prac dyplomowych, warunki

dopuszczenia i przebieg egzaminu dyplomowego, itp.. Ponadto zasady dyplomowania są uszczegółowione w dokumentach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia Procedura WSZJK-U/9: „Proces dyplomowania” oraz „Zasady dyplomowania na kierunku Ekonomia Filia UJK w Piotrkowie Trybunalskim” (uchwała Rady Wydziału 21.06.2013 zmodyfikowana 16.02.2018 r.) wraz z załącznikami, które określają wzory dokumentów w procesie dyplomowania (22 stronicowy dokument). Egzamin dyplomowy odbywa się w formie ustnej przed komisją powołaną przez Kierownika Katedry. W składzie komisji egzaminu dyplomowego, oprócz przewodniczącego i promotora zasiada recenzent pracy dyplomowej. Na egzaminie student prezentuje pracę i odpowiada na pytania związane z pracą. Następnie losuje 2 pytania egzaminacyjne z przygotowanych list: 30 pytań kierunkowych i 20 pytań dla każdej ze specjalności. Pytania te odpowiadają tematyce zarówno kierunku *ekonomia*, jak również specjalności. Formuła stosowana przy obliczaniu średniej oceny na dyplomie nie budzi zastrzeżeń, a stopień jej zobiektywizowania jest wysoki (50% średnia ze studiów, 25% z oceny pracy dyplomowej, 25% z egzaminu dyplomowego). Studenci kierunku *ekonomia* posiadają wiedzę na temat postępowania związanego z procesem dyplomowania. Znane im są również zasady zaliczania kolejnych etapów studiów oraz uznawania efektów kształcenia.

Wylosowane do oceny prace dyplomowe (z kończącego się profilu ogólnoakademickiego) były na zróżnicowanym poziomie, ale odpowiadają one co najmniej minimalnym wymogom stawianym pracom licencyjnym na profilu ogólnoakademickim. W niektórych pracach spotyka się podejście typowo literaturowe. W niektórych wylosowanych pracach literatura była uboga, sporadycznie występowała literatura obcojęzyczna, definicje podawane na podstawie Wikipedii. W niektórych pracach nieco brakuje propozycji własnych autora, analiz wybranych firm czy wniosków doskonalących. Recenzje prac są sporządzane rzetelnie, chociaż nieraz dosyć ogólnie i można zauważyć zawyżanie oceny. Oceny z pracy odpowiadają dla większości przypadków ich poziomowi. Prace są sprawdzane programem antyplagiatowym. Prace dyplomowe pozwalają na weryfikację efektów kształcenia założonych w procesie dyplomowania.

Prace przejściowe, zaliczeniowe i egzaminacyjne pozwalają na weryfikację przedmiotowych efektów kształcenia, z pewnymi zastrzeżeniami. W jednostce funkcjonuje „Procedura dokumentacji prac kontrolnych i egzaminów”. Przygotowane prace przejściowe zawierały: kartę przedmiotu, protokół egzaminacyjny z ocenami, oraz przykładowe – kilkanaście prac egzaminacyjnych/zaliczeniowych. Niektóre z prac są słabo opisane przez prowadzącego, tj. brakuje punktacji, zasad oceniania, brak jest wyniku końcowego pracy. Większość prac jest opisana przez prowadzącego prawidłowo. Prace są archiwizowane w sposób systematyczny. Wśród przedstawionych prac przejściowych brakowało prac typu projektowego (referaty/eseje/projekty typu biznes plan itp.) realizowanych przez studentów.

Ogólne zasady oceny efektów kształcenia są sformułowane w Regulaminie studiów. Sposób oceniania został szczegółowo określony w kartach przedmiotów. W części „Sposoby weryfikacji osiągnięcia przedmiotowych efektów kształcenia” zostały określone elementy wchodzące w skład oceny końcowej z zaliczenia. Stosowane metody weryfikacji są uzależnione od przyjętych kierunkowych efektów kształcenia. Zaliczenie każdego przedmiotu dokonywane jest na podstawie zaliczenia zajęć wchodzących w jego skład w oparciu o pozytywne oceny z prac kontrolnych (kolokwiiów cząstkowych), prac projektowych, referatów, znajomości literatury podstawowej i uzupełniającej, bądź egzaminu. Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne i uwzględniają zasady sprawiedliwości, równych szans, a także są pomocne w procesie uczenia się. Studenci wyrazili opinię, że system sprawdzania oraz oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty. Jest on dostępny w kartach przedmiotów, a także przedstawiany podczas pierwszych zajęć dydaktycznych w danym semestrze. Założenia zawarte w kartach przedmiotów są konsekwentnie realizowane przez

nauczycieli akademickich, a wiedza oraz umiejętności studentów są na bieżąco weryfikowane. Studenci są informowani o osiągniętych wynikach w trakcie zajęć oraz poprzez platformę Wirtualna Uczelnia. System oceny osiągnięć studentów zorientowany jest na proces uczenia się, zawiera konkretnie i jasno określone wymagania i obiektywnie formułowane oceny, co potwierdzili studenci na spotkaniu z Zespołem Oceniającym.

W jednostce stwarzane są warunki umożliwiające równe traktowanie studentów w procesie sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. Istnieje możliwość adaptowania metod i organizacji do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Osoby te mają możliwość ubiegania się o zmianę formy zaliczeń i egzaminów z pisemnych na ustne lub z ustnych na pisemne oraz wydłużenia czasu zaliczania lub zdawania egzaminu.

2.3

Uczelnia określa co roku warunki, tryb i terminy rekrutacji na kierunek *ekonomia* w drodze uchwały Senatu. W toku rekrutacji na studia I stopnia kandydaci zobowiązani są dostarczyć wymagane, określone w uchwale rekrutacyjnej, dokumenty. O przyjęciu na studia decyduje wynik postępowania kwalifikacyjnego. Na studia obowiązuje wstęp wolny do wyczerpania limitu miejsc określonego w uchwale rekrutacyjnej na dany rok akademicki, przyjmowanej przez Senat Uczelni do 30 czerwca każdego roku. Podstawą decyzji o przyjęciu na studia jest złożenie podania na studia i przedstawienie wymaganych dokumentów. W warunkach rekrutacji przewidziany jest również sposób postępowania w stosunku do kandydatów z maturą międzynarodową. Warunki rekrutacji dla kierunku *ekonomia* są prawidłowe, jasne, nie zawierają zapisów dyskryminujących. Potwierdzili to studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym, stwierdzając, że zasady rekrutacji kandydatów są spójne i przejrzyste oraz umożliwiają dobór odpowiednich kandydatów na studia.

Zasady zaliczania poszczególnych etapów studiów określone są w Regulaminie studiów. Obejmują one m.in. warunki zaliczenia semestru w trybie zwykłym oraz w trybie warunkowym oraz warunki zmiany uczelni, kierunku i formy studiów. Zasady te są jasne, dostępne dla studentów. Realizacja procesu dyplomowania przebiega zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie studiów. Ponadto dokumenty wewnętrzne regulują w zakresie dyplomowania takie kwestie jak wymogi merytoryczne i formalne pisania prac licencjackich oraz zasady sprawdzania prac systemem antyplagiatowym. Przyjęte zasady dyplomowania są adekwatne do specyfiki ocenianego kierunku, poziomu oraz profilu studiów.

Uczelnia jest przygotowana do potwierdzania efektów uczenia się, a szczegółowy tryb i zasady określa Uchwała Senatu. Do Księgi Jakości Kształcenia wprowadzono Procedurę nr 22 „Uznawanie efektów kształcenia się”. Szczegółowe zasady potwierdzania efektów uczenia się zawierają: słownik pojęć, zasady potwierdzania, warunki potwierdzania, tryb potwierdzania oraz sposób powoływania i tryb działania komisji weryfikujących efekty uczenia się. W dotychczasowych postępowaniach kwalifikacyjnych, żaden z kandydatów na studia nie skorzystał z możliwości uzyskania potwierdzenia nabytych efektów kształcenia.

Na podstawie analizy dokumentacji można stwierdzić, że proces rekrutacyjny jest przejrzysty i uwzględnia zasadę równych szans, co potwierdzili studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym. Z punktu widzenia studentów liczba przyjmowanych kandydatów jest dostosowana do potencjału dydaktycznego kierunku *ekonomia*.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program studiów na kierunku *ekonomia* uwzględnia różne formy zajęć. Zakładane efekty kształcenia są udostępniane studentom. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się. Nauczyciele akademicy stosują aktywizujące formy pracy ze studentami. Dobór form zajęć dydaktycznych oraz ich organizacja umożliwiają studentom

osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Jednostka wspiera studentów w procesie realizacji praktyk zawodowych, jednak koniecznym jest wyeliminowanie zastrzeżeń sformułowanych w tym zakresie w raporcie.

Nie wszystkie zajęcia o charakterze praktycznym są właściwie określone w zakresie treści programowych, metod ich prowadzenia i przyjętych form weryfikacji uzyskanych umiejętności.

Liczba przedmiotów i wymiar godzinowy realizowanych zajęć jest właściwy, ale liczba zajęć z wykorzystaniem oprogramowania biurowego jest niedostosowana do stopnia wykorzystania technologii ICT w gospodarce rynkowej.

Program praktyk i efekty kształcenia dla praktyk zawodowych nie uwzględniają różnic w zakresie programu studiów dla poszczególnych specjalności. Skutkuje to podejmowaniem praktyk przez studentów w jednostkach, które nie zapewniają pełnej zgodności wynikającej z profilu absolwenta danej specjalności.

Praktyka jest zaliczana na podstawie oceny wystawianej przez pracodawcę, jednak nie uwzględnia ona osiągniętych przez studenta efektów kształcenia. Brak zatem podstaw do stwierdzenia czy efekty zostały osiągnięte. Zaliczenie praktyki na podstawie pracy zawodowej nie zawsze przebiega w sposób zgodny z regulacjami obowiązującym na Uczelni. W opinii studentów praktyka zawodowa spełnia ich oczekiwania oraz umożliwia im zdobycie założonych efektów kształcenia.

Harmonogram zajęć i sesji egzaminacyjnej jest dostosowany do możliwości studentów. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest dla studentów przejrzysty, umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz uwzględnia zasadę równych szans. Zasady rekrutacji są powszechnie dostępne na stronie internetowej Uczelni.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Zaleca się zwiększenie liczby zajęć o charakterze aktywnym, takich jak zajęcia warsztatowe i kończące się opracowaniem przez studentów projektu praktycznego.
2. Zaleca się, biorąc pod uwagę stopień informatyzacji procesów zachodzących w przedsiębiorstwach i jednostkach publicznych, zwiększenie zakresu treści związanych z wykorzystaniem oprogramowania stosowanego w praktyce.
3. Zaleca się uwzględnienie w efektach oraz programie praktyk różnic jakie występują pomiędzy poszczególnymi specjalnościami.
4. Zaleca się uwzględnienie w sprawozdaniu z realizacji praktyk oceny osiągniętych przez studenta efektów kształcenia przewidzianych dla modułu praktyki zawodowej.
5. Zaleca się zwiększenie nadzoru nad zaliczeniem praktyk odbywanych przez studenta w ramach pracy zawodowej.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

W Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz w jego podstawowych jednostkach organizacyjnych, w tym na Wydziale Nauk Społecznych Filii w Piotrkowie Trybunalskim, wprowadzono model zarządzania jakością kształcenia, który obejmuje różne sfery dotyczące skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w tym między innymi związane z:

- projektowaniem, zatwierdzaniem, monitorowaniem i okresowym przeglądem programu kształcenia, na który składają się następujące obszary będące przedmiotem analizy:
 - 1) projektowanie i zatwierdzanie programu kształcenia,
 - 2) monitorowanie procesu kształcenia,
 - 3) monitorowanie kwalifikacji dydaktycznych nauczycieli akademickich,
 - 4) weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia,
- publicznym dostępem do informacji.

Dla każdego z tych obszarów określone zostaną wnioski wynikające z monitorowania i przeglądów oraz wykonanych badań, a także rozmów z interesariuszami dotyczące czterech wskazanych wyżej obszarów. Pozwoli to na określenie działań doskonalących, a więc tych, które zostały podjęte dla eliminacji stwierdzonych nieprawidłowości. Stopień realizacji działań umożliwi ocenę skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Model zarządzania jakością obejmuje System Zapewnienia Jakości Kształcenia (SZJK). Nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem Systemu sprawuje Rektor. Zgodnie z Uchwałą Nr 84/2017 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 28 września 2017 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, dla realizacji zadań wynikających z SZJK został powołany: Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia (UZJK) oraz Uczelniany Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia (UZOJK). W celu realizacji zadań Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na poziomie Wydziału powołano Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia (WKJK), które tworzą: Wydziałowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia (WZJK) oraz Wydziałowe Zespoły ds. Oceny Jakości Kształcenia (WZOJK). Na poziomie wydziałowym strukturę WSZJK tworzą także Kierunkowe Zespoły ds. Programów Kształcenia (KZPK) powołane dla wszystkich kierunków studiów realizowanych na danym wydziale. Pracami KZPK kieruje kierownik jednostki prowadzącej kierunek studiów lub wskazana przez niego osoba, pełniąc funkcję przewodniczącego KZPK. W skład KZPK wchodzi przedstawiciele nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku oraz przedstawiciele studentów i doktorantów, delegowani przez wydziałowy organ samorządu studentów i doktorantów oraz inne osoby wskazane przez kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej.

Pierwszy obszar: Projektowanie i zatwierdzanie programu kształcenia.

Opracowanie i zatwierdzanie programów, a także efektów kształcenia odbywa się na szczeblu Instytutu oraz Katedr sprawujących opiekę nad poszczególnymi kierunkami studiów, zaś na szczeblu Wydziału w ramach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Na szczeblu Instytutów i Katedr formułowanie i doskonalenie efektów kształcenia odbywa się w ramach prac Kierunkowych Zespołów ds. Programów Kształcenia (KZPK) z udziałem Kierowników Instytutów i Katedr, którzy sprawują opiekę nad kierunkami. Wszystkie propozycje zmian są opiniowane przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia zgodnie z przyjętą na Uczelni procedurą WSZJK-U/1 - *Procedura tworzenia, modyfikowania oraz zniesienia kierunków studiów wyższych/ studiów doktoranckich i podyplomowych*. Studenci, jako członkowie ciał opiniotawczo-doradczych, poza możliwością bezpośredniego zgłaszania propozycji zmian, mogą także wnioskować o wprowadzenie zmian formułując wnioski kierowane do Dziekana Wydziału. Poza interesariuszami wewnętrznymi znaczącą rolę w formułowaniu i ocenie treści

programowych z punktu widzenia potrzeb rynku pracy odgrywają interesariusze zewnętrzni, którzy są przedstawicielami sektora przedsiębiorstw oraz instytucji publicznych. Głównym zadaniem interesariuszy zewnętrznych jest nawiązanie ścisłej współpracy środowiska nauki i praktyki gospodarczej. Jednym z obszarów współpracy jest dostosowanie programów kształcenia do potrzeb rynku pracy. Sugestie interesariuszy zewnętrznych wykorzystywane są w organizacji praktyk studenckich i staży. Brak jest jednak ich w składzie Komisji i Zespołów związanych z jakością kształcenia. Wskazane byłoby zatem rozszerzenie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia poprzez ich większe zaangażowanie w organach odpowiedzialnych za proces zapewnienia jakości kształcenia.

Interesariusze wewnętrzni są członkami Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, natomiast przedstawiciele pracodawców występują jedynie w roli interesariuszy zewnętrznych. Wszyscy uczestniczą w procesie analizy, oceny i doskonalenia programów kształcenia na poszczególnych kierunkach prowadzonych na Wydziale Nauk Społecznych Filii w Piotrkowie Trybunalskim, w tym na kierunku *ekonomia*.

Drugi obszar: **Monitorowanie procesu kształcenia**

W ramach tego obszaru podejmowane są działania dotyczące zarówno monitorowania, jak i okresowych przeglądów programów kształcenia, a także stopnia osiągnięcia zakładanych w programie efektów kształcenia. Przedsięwzięcia związane z monitorowaniem procesu kształcenia odbywa się na każdym etapie kształcenia, począwszy od zajęć dydaktycznych, poprzez praktyki zawodowe, na procesie dyplomowania kończąc. W tym celu opracowane zostały zasady przygotowania i obrony prac dyplomowych (*Regulamin studiów, Procedura procesu dyplomowania*). Obowiązujące na egzaminie dyplomowym zagadnienia odpowiadają założonym efektom kształcenia. Procesem monitorowania efektów kształcenia objęte są również praktyki studenckie, dla których opracowano *Regulamin praktyk zawodowych dla kierunku Ekonomia* i wdrożono *Procedurę odbywania i dokumentowania praktyk studenckich*.

Monitorowanie, okresowy przegląd programów kształcenia i osiągnięcia zakładanych efektów pozwala na dokonanie oceny aktualności zakładanych efektów kształcenia, w tym m. in. na ich zgodności z oczekiwaniami otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy, oceny stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oceny programu studiów, stosownych form kształcenia i metod ich weryfikacji i oceniania, a także ocenę nakładu pracy własnej studenta, materiałów dydaktycznych oraz infrastruktury dydaktycznej. Analiza wyników egzaminów, oceny prac etapowych, dyplomowych, praktyk, a także semestralna analiza oceny nauczycieli akademickich i zajęć dydaktycznych dokonywana przez studentów stanowi materiał analityczny dla Władz Wydziału Nauk Społecznych. Materiał ten pozwala Władzom Wydziału na podjęcie skutecznych działań o charakterze doskonalącym lub - w zależności od stwierdzonych uchybień - naprawczym.

Trzeci obszar: **Monitorowanie kwalifikacji dydaktycznych nauczycieli akademickich**

Sprowadza się on do całego kompleksu działań mających na celu rozwój ich kompetencji. Na bieżąco w ciągu roku akademickiego ocena jakości pracy pracowników naukowych obejmuje:

1. Ocenę każdego nauczyciela dokonywaną nie rzadziej niż co 4 lata przez Radę Wydziału.
2. Ocenę zajęć dydaktycznych i wykładów dokonywanych przez studentów na podstawie anonimowych ankiet po zakończeniu każdego semestru. Pozyskane w ten sposób dane są omawiane indywidualnie z poszczególnymi pracownikami naukowymi.
3. Hospitację zajęć dydaktycznych dokonywaną przynajmniej raz na rok przez Kierownika Katedry, bądź samodzielnego pracownika naukowego, wyznaczonego przez Kierownika Katedry. Wszystkie hospitacje są protokołowane na odpowiednich formularzach.

Uzyskane opinie dotyczące nauczycieli akademickich i oceny mają wpływ na funkcjonowanie Wydziału. Ponadto prowadzona jest systematyczna ocena infrastruktury wspierającej proces dydaktyczny pod kątem dostosowanie jej do możliwości osiągania efektów kształcenia.

Bardzo ważnym elementem w Katedrze jest doskonalenie kadr. W tej problematyce przyjęto następujące zasady:

1. Każdy z nauczycieli akademickich zmobilizowany jest do uzyskiwania kolejnych stopni i tytułów naukowych. Problematyka ta jest sygnalizowana nie tylko na zebraniach Katedry, ale również w czasie rozmów indywidualnych.
2. Każdy nauczyciel akademicki bez względu na posiadany stopień naukowy zobowiązany jest do wzmożonej aktywności publikacyjnej, na co wskazują zapisy nowej ustawy o Szkolnictwie Wyższym i Nauce, a także do wzmożonej współpracy naukowej z uczelniami zagranicznymi,
3. Każdy z nauczycieli akademickich jest mobilizowany do pozyskiwania grantów badawczych.

Czwarty obszar: **Weryfikacja osiąganych przez studentów efektów kształcenia.**

Skuteczność osiągania zakładanych efektów uczenia się reguluje ogólnouczelniana procedura umieszczona w Księdze Procedur WSZJK-U/2. Modyfikacje programu kształcenia odbywają się zgodnie ogólnouczelnianą procedurą umieszczoną w Księdze Procedur WSZJK-U/1. Zgodnie z tymi procedurami, odpowiedzialność za realizację efektów uczenia się ponoszą: osoby prowadzące zajęcia, promotorzy prac dyplomowych, recenzenci prac dyplomowych, opiekunowie praktyk studenckich, Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, która podlega bezpośrednio Dziekanowi i Radzie Wydziału

Zgodnie z przyjętymi zasadami efekty uczenia się są weryfikowane w trakcie zajęć dydaktycznych i podczas egzaminów semestralnych. Proces weryfikacji obejmuje wszystkie rodzaje efektów uczenia się. Prace etapowe obejmują głównie prace projektowe, analizę przypadków, aktywność w dyskusjach. Weryfikacja efektów uczenia się uzyskanych na praktykach zawodowych odbywa się na poziomie uczelni i pracodawcy. Weryfikacja efektów uczenia się osiąganych na zakończenie procesu kształcenia jest prowadzona zgodnie z kartą przedmiotu dla seminarium dyplomowego. Ocena osiągania efektów uczenia się dla przedmiotów prowadzonych w ramach kierunku *ekonomia* prowadzona jest także poprzez: np. ewaluację kształcenia poprzez monitorowanie zajęć dydaktycznych (hospitacje zajęć dydaktycznych, ankietyzacja studenta dotycząca oceny zajęć dydaktycznych, ankietyzacja studenta dotycząca oceny pracy Dziekanatu).

Etapy studiów (semestry) kończą się określonymi w kartach przedmiotów formami: egzamin, zaliczenie z oceną. Sposobami weryfikacji osiągnięcia przedmiotowych efektów uczenia się mogą być: egzamin ustny lub pisemny, kolokwium, projekt, aktywność na zajęciach, praca własna, praca w grupie. Osoba odpowiedzialna za przedmiot określa kryteria oceny stopnia osiągnięcia efektów uczenia się. Od roku akademickiego 2017/2018 oceny wpisywane są przez prowadzących przedmioty do systemu Wirtualna Uczelnia, a w poprzednich latach również do indeksów oraz kart okresowych osiągnięć studenta. Następnie zatwierdzane są przez Prodziekana Wydziału Nauk Społecznych.

Osiąganiu efektów uczenia się podporządkowane są także metody kształcenia. Na kierunku *ekonomia* prowadzone są wykłady, ćwiczenia, seminaria i laboratoria, w ramach których wykorzystywane są różnorodne narzędzia i formy przekazu wiedzy. Podczas prowadzonych zajęć stosuje się środki audiowizualne (prezentacje multimedialne, programy komputerowe). Duży nacisk kładzie się na wymianę wiedzy i doświadczenia podczas prowadzonych dyskusji oraz analizowania studium przypadków. Ważnym elementem metodycznym jest rozwijanie nie tylko umiejętności pracy indywidualnej studenta (referaty, opracowania), ale również jego umiejętności pracy w zespole, np. projekty grupowe (biznes

plany, wyniki analizy wybranego obszaru przedsiębiorstwa działającego na rynku). Na zajęciach seminaryjnych nacisk kładziony jest na kształtowanie umiejętności precyzowania problemów badawczych.

Działania dotyczące projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowych przeglądów programu kształcenia, które zmierzają do określenia skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, uwzględniają opinie interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych. Jak poinformowano w czasie wizytacji za takie podjęte przez Władze Wydziału, których inicjatorami byli interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni, można uznać:

1. Na wniosek nauczycieli akademickich dokonywane są zmiany dotyczące:

- sekwencji realizacji poszczególnych przedmiotów np. zmiana kolejności realizacji przedmiotów;
- wprowadzania nowych przedmiotów do wyboru;
- zmian przedmiotów dotychczas nauczanych;
- zmian w zakresie formy odbywania zajęć;
- modyfikacji treści nauczanego przedmiotów;

Ostatnie gruntowne zmiany w planach studiów obejmujące powyższe kwestie były dokonane w 2016 r. przy zmianie profilu kształcenia na kierunku *ekonomia* z profilu ogólnoakademickiego na profil praktyczny. Najważniejsze zmiany to:

1) Aktualizacja programu specjalności i ich nazw. Pierwotne specjalności to: *Procesy innowacyjne w gospodarce rynkowej, Gospodarka samorządów terytorialnych, Ubezpieczenia*. Aktualnie: *Gospodarka samorządów terytorialnych, Innowacje w przedsiębiorstwie, Ubezpieczenia, Mały biznes – zakładanie i rozwój* (nowa specjalność).

- zwiększenie proporcji pomiędzy ćwiczeniami a wykładami na korzyść ćwiczeń, np. z takich przedmiotów, jak: *matematyka, ekonometria, mikroekonomia, makroekonomia, finanse, rachunkowość, międzynarodowe stosunki gospodarcze, prawo, polityka gospodarcza, analiza ekonomiczna; ubezpieczenia na życie, teorie ryzyka ubezpieczeniowego, rachunek świadczeń emerytalnych, nowoczesne metody akwizycji ubezpieczeń i likwidacji szkód*.

2) Wprowadzenie *konwersatorium w języku obcym* (do wyboru język angielski lub niemiecki) w wymiarze 15 godz. na I, II i III roku.

3) Dokonanie zmiany przedmiotów dotychczas realizowanych, m.in.:

- Wycofano: *socjologię, psychologię zachowań ekonomicznych*;
- Wprowadzono następujące przedmioty: *prawo, zarządzanie, historia gospodarcza*, 2 przedmioty w zakresie wsparcia studentów w procesie uczenia się – do wyboru,
- zmieniono *statystykę opisową* na *zastosowanie statystyki w ekonomii*,
- zmieniono *finanse publiczne i rynki finansowe* na *finanse publiczne*,
- w ramach specjalności *gospodarka samorządów terytorialnych* wprowadzono nowe przedmioty takie jak: *gospodarka komunalna, samorząd terytorialny na świecie, źródła finansowania zadań samorządowych, zadania samorządu terytorialnego*.
- w ramach specjalności *ubezpieczenia*: zmieniono nazwę *teoria ubezpieczeń na podstawy teorii ubezpieczeń*; zlikwidowano przedmiot *ryzyko demograficzne*.

4) Dokonanie korekty w zakresie sekwencji realizacji poszczególnych przedmiotów, np.

- *Zarządzanie* przeniesione z modułu kierunkowego na ogólnouczelniany - z 2 semestru na semestr 1,
- *Finanse* - z 2 semestru na 1 semestr,
- *Rachunkowość* - z 3 semestru na 2 semestr,
- *Prawo* - przeniesiono z modułu kierunkowego na ogólnouczelniany.
- *Polityka gospodarcza* - z 4 semestru na 2 semestr,

- *Ubezpieczenia na życie z 5 sem. na sem. 4*
- 2. Na wniosek studentów zmiany sprowadzają się do: odstąpienia od zapisów na seminaria dyplomowe drogą tradycyjną na rzecz zapisów elektronicznych stwarzając tym samym możliwość dostępu do promotora większej liczbie studentów oraz w celu zobiektywizowania kryteriów naboru na seminarium dyplomowe;
- 3. Prowadzenie zajęć fakultatywnych w postaci wykładów i seminariów naukowych przez interesariuszy zewnętrznych, a także osoby pracujące w podmiotach otoczenia społeczno-gospodarczego. Są to osoby z doświadczeniem praktycznym, a zaletą prowadzonych wykładów jest przede wszystkim bezpośredni kontakt prowadzących z realnymi problemami biznesowymi. Uczestnictwo w wykładach umożliwia zdobycie doświadczenia przydatnego przy ubieganiu się o praktyki, staże czy pracę, a także poszerza wiedzę teoretyczną. W ramach tych wykładów realizowane są m.in. takie zajęcia jak:
 - wykład – Przedstawienie działalności władz samorządowych szczebla podstawowego (miasto Piotrków Trybunalski) poprzez funkcjonowanie Miejskiego Ośrodka, prowadzony przez etatowego pracownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim, starszego specjalistę pracy socjalnej – ze studentami I roku kierunku *ekonomia* w ramach przedmiotu *Polityka społeczna*;
 - wykład – Nowoczesne produkty bankowe i ich praktyczne zastosowanie przez klienta banku oraz pracownika, prowadzony przez managera i specjalistę ds. sprzedaży Banku PEKAO SA I Oddział w Piotrkowie Trybunalskim ze studentami II roku kierunku *ekonomia* w ramach przedmiotu *Zarządzanie innowacjami w przedsiębiorstwie*.
- 4. Oferowanie miejsc praktyk dla studentów, przy istotnym wsparciu szerokiego grona interesariuszy zewnętrznych, m.in.: w przedsiębiorstwach, bankach, urzędach miejskich i gminnych.

Biorąc powyższe pod uwagę można stwierdzić, że przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych są odpowiedzialni za podejmowania kluczowych decyzji dla projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowych przeglądów programu kształcenia.

Działania składające się na projektowanie, monitorowanie oraz okresowe przeglądy programów kształcenia, które uwzględniają opinie interesariuszy wewnętrznych, to:

1. Stały przegląd kart przedmiotów;
2. Systematyczna ocena jakości kształcenia w oparciu o ankiety ewaluacyjne studentów;
3. Cykliczna hospitacja zajęć pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne przez przełożonych;
4. Stałe objęcie wszystkich prac dyplomowych kontrolą antyplagiatową;
5. Stałe monitorowanie terminowego rozpoczynania zajęć oraz odbywania konsultacji przez wykładowców;
6. Stałe monitorowanie i doskonalenie infrastruktury dydaktycznej.

Syntetyczne zestawienie, przedstawione w czasie wizytacji, na temat podjętych działań dotyczących projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowych przeglądów programu kształcenia w celu oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* przedstawiono w poniższej tabeli.

Badany obszar	Wnioski z monitorowania i przeglądów, badań oraz rozmów z interesariuszami	Działania doskonalące
Projektowanie i zatwierdzanie programu kształcenia,	Potrzeba zwiększenia roli studenta w kształtowaniu ścieżki edukacyjnej oraz zasadność zwiększenia wymiaru przedmiotów specjalizacyjnych i przedmiotów do wyboru (studenci, nauczyciele akademicy)	Dokonano zmiany ogólnej struktury zajęć na kierunku poprzez zwiększenie liczby godzin przedmiotów specjalnościowych i do wyboru oraz zmniejszono liczbę godzin przedmiotów kierunkowych/ogólnych – od roku

		<p>akademickiego 2016/2017, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Prawo przeniesione z modułu kierunkowego na ogólnouczelniany. – Z modułu ogólnouczelnianego wycofano: <i>socjologię, psychologię zachowań ekonomicznych</i> <p>Zwiększono liczbę godzin z przedmiotów specjalnościowych (na każdej specjalności) z 510 godz. do 788 godz.</p>
Monitorowanie procesu kształcenia	<p>Uchybienia formalne w sporządzeniu sylabusów przedmiotów (Kierownik Katedry, WKJK)</p> <p>-----</p> <p>Stwierdzenie zbyt dużej liczebności grup ćwiczeniowych (UZJK, WZJK, nauczyciele akademicy).</p>	<p>Dokonano przeglądu sylabusów i wprowadzono niezbędne modyfikacje przez osoby odpowiedzialne za karty przedmiotów. Przegląd Kart przedmiotów jest dokonywany na początku każdego roku akademickiego przez Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia oraz przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia w ramach Ocen wewnętrznych WKJK. Po każdym przeglądzie sporządzany jest raport i wszyscy prowadzący są o jego treści informowani przez Kierownika Katedry. Na tej podstawie dokonuje się przeglądu złożonych kart przedmiotu i wprowadzają się ewentualne poprawki. Uwagi z raportu oceny wewnętrznej z 2018 roku, dotyczą takich sylabusów jak np. <i>Technologia informacyjna</i> – „brak wskazania na konkretne metody dydaktyczne”, <i>Analiza ekonomiczna</i> – „podane kryteria oceny nie pozwalają na ocenę osiągniętych efektów kształcenia”, <i>Zadania samorządu terytorialnego</i> – „przy 15 godz. wykładów podano 4 punkty z zakresu treści programowych”, przy 45 godzinach ćwiczeń podano tylko 1 temat”.</p> <p>-----</p> <p>Zgodnie z zarządzeniem Rektora UJK nr 39/2015 liczebność grup ćwiczeniowych nie może być większa niż 20 studentów w grupie</p>
Weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia	<p>Badanie realizacji/osiągania przez studentów zakładanych przedmiotowych efektów kształcenia w zakresie realizowanych przedmiotów (WKJK, interesariusze zewnętrzni).</p> <p>-----</p> <p>Potrzeba przybliżenia tematyki prac</p>	<p>W ramach WKJK analizowane są programy kształcenia pod kątem oceny efektów uczenia się, stanowiące podstawę ich doskonalenia oraz monitorowane są osiągnięcia kierunkowych efektów uczenia się. Na koniec każdego roku akademickiego przeprowadzana jest <i>Ankieta samooceny</i> osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Na tej podstawie Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia przygotowuje raport, który jest przekazywany do Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. WKJK sporządza raport końcowy i wydaje ewentualne rekomendacje.</p> <p>-----</p> <p>Podjęto dyskusję nad aktualizacją problematyki</p>

	<p>dypłomowych do aktualnych problemów rynku pracy i otoczenia gospodarczego (interesariusze zewnętrzni) Badanie opinii nauczycieli akademickich nt. czynników sprzyjających i utrudniających realizację zakładanych efektów kształcenia (WZJK, Dziekan, interesariusze zewnętrzni).</p>	<p>prac dyplomowych z interesariuszami zewnętrznymi oraz przedstawicielami pracodawców zapraszanych na wykłady gościnne oraz w ramach WKJK. Interesariusze zewnętrzni zwracają uwagę na jeden problem związany z realizowanymi tematami badawczymi, iż często są to prace o charakterze źródłowym, a dobrze by było, żeby wyniki badań przeprowadzane na potrzeby realizacji projektu dyplomowego mogłyby być wykorzystywane przez instytucje, z którymi uczelnia współpracuje. Przygotowano nowe zasady dotyczące prac dyplomowych, w tym m. in. ich przygotowania, doboru tematów tych prac, a także egzaminu dyplomowego.</p>
--	---	--

3.2.

Na stronach internetowych Uniwersytetu oraz Filii w Piotrkowie Trybunalskim zamieszczane są informacje na temat Uczelni i Filii, akty normatywne, oferty kształcenia (również podyplomowego), informacje dotyczące organizacji i przebiegu studiów w danym roku akademickim na danym kierunku. Dla studentów i pracowników szczególnym narzędziem pracy i komunikacji jest aplikacja *Wirtualna Uczelnia*. Za jej pośrednictwem udostępniane są plany zajęć, materiały dydaktyczne oraz odbywa się wstawianie ocen z zaliczeń i egzaminów.

Na stronach internetowych zamieszczane są rozkłady zajęć dla wszystkich form studiów, aktualne ogłoszenia, decyzje, galeria fotograficzna z bieżących i archiwalnych zdarzeń, a także druki formularzy niezbędne dla studentów.

Ponadto zamieszczane są wszystkie regulaminy (np. studiów, przyznawania pomocy materialnej, odpłatności za zajęcia dydaktyczne), ogłoszenia i informacje (średnia ocen, formy zaliczenia przedmiotu, harmonogram egzaminów, harmonogram egzaminów poprawkowych, warunki przyznawania świadczeń socjalnych). Informacje te umieszczone są również w gablotach dla poszczególnych lat studiów. Studenci mają również możliwość kontaktu z wykładowcami (opiekunami roku) poprzez adresy e-mail podane na stronie internetowej Katedry Ekonomii i Zarządzania.

Cyklicznie dokonuje się aktualizacji strony wydziałowej w Piotrkowie Trybunalskim w celu zwiększenia jej przejrzystości i czytelności, uaktualnia się profile pracowników oraz upowszechnia się zmiany organizacyjne, czy informacje o Wydziale. Ponadto na stronie tej znajdują się informacje dotyczące aktualnych wydarzeń, informacje o szkoleniach i wykładach, osiągnięciach i sukcesach pracowników oraz studentów. W opinii studentów informacje dostępne na stronie internetowej są dla nich kompletne i aktualne, a w razie potrzeby bez problemu mogą znaleźć niezbędne informacje. Uczelnia i Wydział zapewniają dostęp do kompleksowych i aktualnych informacji, poprzez stronę internetową oraz system dziekanatowy.

Publiczny dostęp do informacji jest istotną sferą warunkującą skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach określił, a Wydział Nauk Społecznych Filii w Piotrkowie Trybunalskim wdrożył procedury dotyczące projektowania i zatwierdzania programów kształcenia. Filia prowadzi na kierunku *ekonomia* monitorowanie i okresowe

przeglądy programów kształcenia z udziałem interesariuszy wewnętrznych, tj. studentów i nauczycieli akademickich, a także zewnętrznych (przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego). Systematyczna analiza tych przeglądów oraz systematyczna ocena osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia prowadzi do podejmowania działań doskonalących jakość kształcenia na ocenianym kierunku, również z uwzględnieniem zapotrzebowania rynku pracy. Niezbędne jest jednak podjęcie działań mających na celu bardziej skuteczne działania w zakresie weryfikacji prac dyplomowych i przejściowych, w szczególności ich merytorycznej i formalnej oceny, a także rozszerzenie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia poprzez ich większe zaangażowanie w organach odpowiedzialnych za proces zapewnienia jakości kształcenia.

Jednostka angażuje studentów w proces monitorowania i doskonalenia programu studiów na kierunku. Uwagi zgłaszane przez studentów podczas spotkań są brane pod uwagę przy projektowaniu i modyfikacji programów kształcenia.

Monitorowaniu podlega również prowadzona polityka kadrowa, stosowane są ankiety oceniające nauczycieli, zaś ich wyniki są brane pod uwagę między innymi przy obsadzie zajęć dydaktycznych w kolejnych cyklach, jak również w doskonaleniu programu kształcenia.

W toku wizytacji ustalono, że efektem realizowanych działań są propozycje i uwagi, które są stopniowo wdrażane w postaci konkretnych rozwiązań, mających na celu doskonalenie procesu kształcenia.

Wydział zapewnia również pełny publiczny dostęp do pełnych i aktualnych informacji o programach kształcenia oraz bieżącej realizacji procesu kształcenia, tj. zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach dotyczących toku studiów dla wszystkich grup interesariuszy. Zapewnia również dostęp do warunków rekrutacji dla kandydatów na studia. Strona internetowa zawiera wszystkie niezbędne informacje takie jak m.in.: plany zajęć, regulamin studiów, regulamin przyznawania stypendiów, informacje o domach studenckich, informacje o wymianach studenckich i wsparciu dla osób niepełnosprawnych.

Dobre praktyki

Zalecenia

Wskazane jest uzupełnienie w stosowanych dotychczas procedurach sposobu badania skuteczności procedur postępowania związanych z monitorowaniem oraz okresowym przeglądem programów kształcenia oraz weryfikacją efektów kształcenia, w szczególności w zakresie prac dyplomowych i przejściowych, a także większe zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych w organach odpowiedzialnych za proces zapewnienia jakości kształcenia.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

- 4.1.

Kadrę akademicką realizującą zajęcia dydaktyczne na kierunku *ekonomia* stanowi 19 wykładowców, w tym 3 profesorów, 11 doktorów i 5 magistrów (spośród nich 3 lektorów). Zdecydowaną większość kadry (12 osób) stanowią pracownicy zatrudnieni w Katedrze Ekonomii i Zarządzania, pozostałe 7 osób to pozostali pracownicy, w tym pracownicy innych katedr UJK. W roku akademickim 2018/2019 na kierunku *ekonomia* – studia I stopnia – 83% zajęć określonych w programie studiów jest realizowanych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uniwersytecie Jana Kochanowskiego jako podstawowym miejscu pracy.

Wszyscy profesorowie i doktorzy (14 osób) legitymują się odpowiednim dorobkiem naukowym. W większości przypadków jest to dorobek z dyscypliny ekonomia i finanse, ale dorobek kilku osób, oprócz dyscypliny wymienionej, jest także z dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości. Obszary badawcze, w których specjalizują się nauczyciele akademicy to w szczególności: ubezpieczenia majątkowo-osobowe, finanse przedsiębiorstw, bankowość, ekonomika rynku rolnego, spółdzielczość, finanse samorządu terytorialnego, agrobiznes, kształcenie zawodowe kadr, integracja europejska, polityka regionalna, polityka społeczna, rachunkowość finansowa i zarządcza, rynek pracy i bezrobocie, zarządzanie logistyczne, matematyka finansowa i ekonometria, technologie informacyjne, oświata i wychowanie, bezpieczeństwo publiczne oraz gospodarka oparta na wiedzy.

Większość wykładowców (11 na 19) posiada praktyczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza macierzystą Uczelnią. Jest to doświadczenie prawidłowo powiązane z treściami programowymi ocenianego kierunku. Z przedstawionej Zespołowi Oceniającemu dokumentacji oraz z przebiegu hospitacji zajęć wynika, że kadra akademicka posiada również właściwe kompetencje dydaktyczne. Kadra akademicka to zespół odpowiednio liczny z punktu widzenia potrzeb wynikających z programu studiów.

4.2.

Władze dziekańskie Wydziału Nauk Społecznych a także kierownictwo Katedry Ekonomii i Zarządzania przykładają należytą uwagę dla zapewnienia prawidłowej obsady zajęć dydaktycznych. Zwracana jest szczególna uwaga na zgodność dorobku naukowego lub doświadczenia zawodowego nauczycieli akademickich z treściami programowymi przedmiotów. Ponadto, prócz nielicznych wyjątków dotyczących wykładów z przedmiotów specjalnościowych, prowadzenie wykładów nie jest powierzane osobom z tytułem zawodowym magistra. SeminaRIA dyplomowe są prowadzone przez doświadczonych nauczycieli akademickich, co sprawia, że metodycznej stronie prac licencjackich poświęca się należytą uwagę. Za niepoprawną Zespół Oceniający uznał obsadę jedynie 2 przedmiotów:

- *Gospodarka komunalna* – wykład,
- *Zamówienia publiczne w samorządzie* – wykład i ćwiczenia.

Przyczyną tego stanu rzeczy jest fakt, że w dorobku naukowym 2 wykładowców i ich doświadczeniu zawodowym nie znaleziono publikacji bądź innych przesłanek wskazujących na powiązanie dorobku naukowego lub doświadczenia zawodowego z treściami tych przedmiotów. Szczegółowe dane na ten temat zamieszczono w załączniku nr 4. Poza tym obsada zajęć jest prawidłowa. Większość zajęć kształcących praktyczne umiejętności zawodowe prowadzą nauczyciele akademicy z odpowiednim dla treści tych zajęć doświadczeniem zawodowym zdobytym poza Uczelnią.

W pojedynczych przypadkach występuje brak zgodności doświadczenia zawodowego z zakresem tematycznym przedmiotu, np. wykładowca, który prowadzi zajęcia z przedmiotów: *Finanse*, *Finanse publiczne*, *Gospodarka komunalna*, *Budżet jednostki samorządu terytorialnego*, *Źródła finansowania zadań samorządowych*, *Samorząd terytorialny na świecie*, jako doświadczenie w pracy poza uczelnią, wykazuje zatrudnienie na stanowisku koordynatora lub specjalisty ds. rozliczeń projektów edukacyjnych związanych z rynkiem pracy, dofinansowanych z funduszy europejskich. Pomimo tego, większość zajęć związanych z

praktycznym przygotowaniem zawodowym jest prowadzonych przez osoby, posiadające doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć.

Warto również nadmienić, że przekazana Zespołowi Oceniającemu dokumentacja dotycząca kadry i obsady zajęć jest prowadzona bardzo starannie. Na obsadę zajęć wpływ ma wiele czynników, w tym także hospitacje zajęć realizowane przez władze dziekańskie i kierownika katedry. Nauczyciele akademicki podlegają okresowym ocenom. Zespołowi Oceniającemu udostępniono protokoły z hospitacji zajęć. W roku akademickim 2018/2019 harmonogram hospitacji obejmował 15 nauczycieli akademickich, w tym 9 w semestrze zimowym i 6 w semestrze letnim. W poprzednim roku akademickim harmonogram obejmował hospitacje zajęć prowadzonych przez 5 wykładowców. Na niektórych protokołach widnieją bardzo krytyczne oceny sposobu prowadzenia zajęć przez jednego z wykładowców wystawione przez kierownika katedry. Sytuacja ta dowodzi, że działania pro jakościowe w zakresie obsady zajęć nie mają jedynie fasadowego charakteru.

4.3.

Dobór kadry na kierunku *ekonomia* ma na celu stworzenie zespołu, który dysponuje nie tylko dużą wiedzą teoretyczną, ale także dobrą znajomością praktyki gospodarczej. Większość pracowników naukowo-dydaktycznych pełni lub w ostatnich latach pełniło funkcje ekspertów w różnych organizacjach. Część spośród nich jest aktywnie związana z lokalnymi przedsiębiorstwami i instytucjami.

Zatrudnianie nauczycieli akademickich dla potrzeb Katedry Ekonomii i Zarządzania (na umowę o pracę) odbywa się zawsze w drodze konkursu zgodnie art. 119 Ustawy o Szkolnictwie Wyższym. Ponadto każdy wykładowca jest oceniany nie rzadziej niż co 4 lata przez Radę Wydziału.

Wykładowcy poddawani są systematycznej ocenie przez studentów po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych. Ankiety oceniające prowadzącego i zajęcia dydaktyczne są anonimowe i przeprowadzane oddzielnie dla przedmiotów oraz rodzajów zajęć. W ankietach oceny nauczyciela akademickiego studenci odnoszą się (w skali od 2 do 5) do następujących kwestii: postawa prowadzącego zajęcia wobec studentów, punktualność i terminowość prowadzenia zajęć, przystępność w przekazywaniu treści kształcenia, wymagania wobec studentów, sposób prowadzenia zajęć, przedstawienie i wyjaśnienie przez nauczyciela akademickiego karty przedmiotu, prowadzenie zajęć zgodnie z kartą przedmiotu, wykorzystywanie infrastruktury i środków dydaktycznych do prowadzenia zajęć. Studenci mają również możliwość zamieszczenia w ankiecie dodatkowych uwag.

Kwestie związane z organizacją badań ankietowych wśród studentów, szczegółowo regulowane są przez procedurę 05 WSZJK z dnia 21 marca 2018 roku. Ocena prowadzona jest w formie ankiety dostępnej online na platformie Wirtualna Uczelnia. Wyniki ankiet są analizowane przez Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Zawarte w ankietach uwagi studentów są przekazywane ocenianym nauczycielom akademickim. W przypadku negatywnych wyników danego nauczyciela akademickiego Władze Wydziału przeprowadzają rozmowę mającą na celu poprawę jakości wykonywanych przez niego obowiązków dydaktycznych. Studenci są zapoznawani z wynikami ankietyzacji podczas posiedzeń Rady Wydziału. Ocena nauczycieli akademickich przez studentów stanowi jedno z kryteriów okresowych ocen nauczycieli akademickich.

Przyjęte rozwiązania proceduralne są prawidłowe, jednak zwrotność elektronicznych ankiet jest relatywnie niewielka.

Kadra akademicka zobligowana jest do ustawicznego kształcenia się, podnoszenia swoich kwalifikacji oraz sprostania wyzwaniom: gospodarki opartej na wiedzy, nowych technologii, a także otwartości na e-biznes oraz kształcenie na odległość.

Atrybutem kadry jest również jej duże zaangażowanie w proces nauczania i wychowywania młodzieży, a także w potrzebę utrzymania ciągłości kształcenia na ocenianym kierunku w przyszłości. Wniosek ten płynie ze spotkania Zespołu Oceniającego z nauczycielami akademickimi, na którym było obecnych 19 osób. W trakcie ożywionej dyskusji wykładowcy wskazywali na to, że kierunek *ekonomia* powinien ewaluować w stronę oceny ekonomicznej zasadności implementacji nowych technologii w sferze telemedycyny, big data, Internetu rzeczy, nanotechnologii, itp. Drugi obszar rozwijania kierunku to sfera ekonomii menedżerskiej, w tym kalkulacji cen, kosztów, ryzyka biznesu.

Podkreślano również, że Wydział Nauk Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim dysponuje dobrymi zasobami kadrowymi. Sukcesywnie poszerzana jest kadra z eksperckimi kompetencjami informatycznymi. Absolwenci kierunku nie pozostają bez pracy, ponieważ zdobywają należyte wykształcenie i praktyczne umiejętności zawodowe. Wskazywano przy tym, na to, że obserwowane są przemijające modowe zainteresowania logistyką czy marketingiem. Ekspozowano fakt, iż na Ziemi Piotrkowskiej funkcjonuje wiele banków spółdzielczych i potrzebna jest wysoko wykwalifikowana kadra z zakresu bankowości i rynków finansowych oraz, że w związku z tym kierunek *ekonomia* sukcesywnie ewoluuje, co jest adekwatne do wymogów lokalnego i regionalnego rynku pracy. Ekspozowano fakt, iż Uczelnia zawiera kolejne porozumienia z pracodawcami i te działania będą intensyfikowane, co ma swoje odzwierciedlenie w ostatnio zmodyfikowanej strategii rozwoju Wydziału. Ponadto Uczelnia zapewnia nauczycielom akademickim wsparcie w rozwoju naukowym, przede wszystkim w formie dofinansowania publikacji i udziałów w konferencjach naukowych.

Reasumując, rozwój i doskonalenie kadry zaangażowanej w proces naukowo-dydaktyczny ocenia się pozytywnie.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kadrę naukowo-dydaktyczną, która zaangażowana jest w proces kształcenia na kierunku *ekonomia* stanowią doświadczeni pracownicy naukowo-dydaktyczni Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Zasadniczy trzon kadry stanowią pracownicy Katedry Ekonomii i Zarządzania. Jest to sprawnie zarządzany zespół osób z relatywnie dużym dorobkiem naukowym i badawczym, o czym świadczą liczne publikacje i uczestnictwo w wielu konferencjach naukowych. Udział nauczycieli akademickich, dla których UJK jest podstawowym miejscem pracy, w realizacji zajęć dydaktycznych, spełnia wymagania przewidziane przepisami prawa. Obsada zajęć dydaktycznych, poza dwoma przypadkami, jest prawidłowa.

Wydział dysponuje grupą wykładowców – praktyków o doświadczeniu zdobytym poza uczelnią, w większości przypadków adekwatnym do prowadzonych zajęć. Udział kadry w procesie kształcenia zapewnia studentom praktyczne przygotowanie zawodowe.

Kadra dydaktyczna właściwie wspiera proces kształcenia. Władze dziekańskie realizują politykę kadrową nakierowaną na zapewnienie odpowiedniej jakości nauczania.

Studenci mają możliwość oceny nauczycieli akademickich po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych, w formie ankiet dostępnych online. W przypadku negatywnej oceny danego nauczyciela przez studentów jednostka podejmuje działania w celu poprawy jakości wykonywanych przez niego obowiązków dydaktycznych. Ocena nauczycieli akademickich przez studentów jest uwzględniana w okresowych ocenach nauczycieli akademickich.

Dobre praktyki

Zalecenia

Brak

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Władze i pracownicy ocenianego kierunku współpracują z otoczeniem gospodarczym w wielu obszarach, takich jak: przyjmowanie studentów na praktyki, prowadzenie wybranych zajęć przez interesariuszy zewnętrznych, organizacja wspólnych wydarzeń, wizyty studyjne w siedzibach jednostek, przygotowanie prac dyplomowych przez studentów na podstawie danych pozyskanych od pracodawców oraz opiniowanie programów studiów i efektów kształcenia.

Współpraca ta jest wieloletnia i od 2016 roku sformalizowana poprzez zawarte umowy i porozumienia. Łącznie Władze Wydziału Nauk Społecznych podpisały w 2016 roku siedem porozumień. Jedną umowę z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych sygnowały Władze jednostki macierzystej w Kielcach. Interesariusze na spotkaniu potwierdzili bliskie relacje z pracownikami kierunku. Ze względu na niewielką liczbę studentów kierunku *ekonomia* liczba porozumień jest wystarczająca. Można jednak zauważyć niepełne dopasowanie struktury współpracujących podmiotów do oferty kierunku, który proponuje trzy specjalności odnoszące się do gospodarki podmiotów prywatnych: *Innowacje w przedsiębiorstwie*, *Ubezpieczenia*, *Mały biznes – zakładanie i rozwój* a tylko jedną z zakresu *Gospodarki samorządów terytorialnych*. Tymczasem większość podmiotów (6 na 8), z którymi uczelnia ma podpisane umowy i porozumienia o współpracy reprezentuje sektor publiczny. Na spotkaniu z interesariuszami wystąpiła analogiczna sytuacja, 5 spośród 7 podmiotów uczestniczących w spotkaniu można zaklasyfikować jako jednostki samorządu terytorialnego w tym: dwa urzędy miejskie, starostwo powiatowe, wojewódzki urząd pracy, gminny ośrodek kultury i sportu.

Władze kierunku posiadają pisemne deklaracje ze strony pracodawców przyjmowania studentów na praktyki, które stanowią załącznik do zawartych porozumień, np. Starostwo Powiatowe w Piotrkowie Trybunalskim może przyjąć od 10 do 15 studentów Wydziału w jednym roku akademickim. W nielicznych przypadkach współpraca w obszarze praktyk jest ograniczona ze względu na zasady obowiązujące w podmiotach, m.in. przedstawiciele banku sygnalizowali brak możliwości przyjmowania studentów na praktyki z powodu zaostrzonych w ostatnim czasie regulacji w zakresie ochrony danych osobowych klientów.

Przedstawiciele środowiska prowadzą dla studentów dodatkowe zajęcia o charakterze praktycznym, np. przedstawiciele banku PKO S.A. z zakresu innowacyjnych rozwiązań w bankowości polegających na wykorzystaniu aplikacji mobilnych w obsłudze klienta. Z kolei pracownicy Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej przy Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi regularnie organizują we współpracy z Biurem Karier seminaria pod nazwą ABC Biznesu, podczas których prowadzą dla studentów różnego rodzaju zajęcia warsztatowe, np. w listopadzie 2018 roku odbył się warsztat „Kreatywność a przedsiębiorczość”.

Część zajęć dla studentów organizowanych we współpracy z interesariuszami ma dodatkowy wymiar praktyczny ze względu na możliwość ich przeprowadzenia w siedzibie pracodawcy. Organizację tego rodzaju zajęć potwierdzili m.in. przedstawiciele Urzędu Miasta Piotrków Trybunalski, którzy kilkanaście razy w roku zapraszają do siebie studentów przedstawiając praktyczne aspekty zarządzania finansami samorządu terytorialnego i gospodarki mieniem komunalnym. Dokumentacja wskazuje na stałą praktykę organizacji wizyt studyjnych w miejscu działalności pracodawcy, potwierdza to min. notatka z listopada

2018 roku z wizyty studentów III roku kierunku *ekonomia* w siedzibie przedsiębiorstwa Ortel sp. jawna, uznanego producenta odzieży męskiej. Spotkanie odbyło się w ramach zajęć z przedmiotów: *Gospodarka regionalna* i *Organizacje międzynarodowe w gospodarce światowej*. Studenci mieli okazję uczestniczyć w dyskusji na temat funkcjonowania firmy produkcyjnej w Unii Europejskiej oraz zapoznać się z innowacjami i nowymi technologiami stosowanymi w firmie.

W badanej próbie nie wystąpiła praca dyplomowa polegająca na rozwiązaniu konkretnego problemu występującego w jednym z podmiotów z regionu, przy czym nie były to jeszcze prace studentów kierunku *ekonomia* o profilu praktycznym. Interesariusze nie podali również przykładu pracy opartej o studium przypadku wywodzące się z praktyki podmiotu, który reprezentują. Przedstawiciele Urzędów Miejskich w Piotrkowie Trybunalskim i Sulejowie wskazywali na liczne przypadki udostępniania studentom danych znajdujących się w zasobach urzędów do prac polegających na analizie problemu dotyczącego lokalnego środowiska.

Na podstawie przedstawionej dokumentacji i spotkania z interesariuszami można stwierdzić, że Uczelnia zainicjowała, zgodnie z deklaracjami zawartymi w porozumieniach z 2016 roku, proces włączenia partnerów biznesowych w projektowanie, konsultowanie i wdrażanie programów kształcenia z uwzględnieniem rozwoju praktycznych umiejętności w odpowiedzi na konkretne potrzeby rynku pracy. Jednak proces ten znajduje się obecnie na wczesnym etapie. Przedstawiciele pracodawców nie uczestniczą w pracach Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia, co powoduje brak ciągłości w procesie opiniowania programów ze strony otoczenia społeczno-gospodarczego.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Współpraca ze środowiskiem społeczno-gospodarczym jest wieloletnia i sformalizowana poprzez zawarte porozumienia. Pracodawcy potwierdzają bliskie relacje z Władzami i pracownikami kierunku. Współpraca obejmuje szeroki zakres tematyczny: przyjmowanie studentów na praktyki, prowadzenie wybranych zajęć, organizacja wspólnych wydarzeń, wizyty studyjne w siedzibach pracodawców, udostępnianie danych do prac dyplomowych oraz opiniowanie programów studiów i efektów kształcenia. Jednak przedstawiciele środowiska nie uczestniczą w pracach zespołu odpowiadającego za opracowanie programów kształcenia.

Struktura współpracujących podmiotów nie w pełni odpowiada ofercie kierunku, który proponuje trzy specjalności z zakresu biznesu a tylko jedną z zakresu gospodarki jednostek samorządowych. Tymczasem większość podmiotów, z którymi Uczelnia ma podpisane porozumienia o współpracy reprezentuje sektor publiczny.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Rekomenduje się włączenie interesariuszy do prac Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia, co wpłynie pozytywnie na systematyczność opiniowania programów i efektów kształcenia przez pracodawców.
2. Zaleca się rozszerzenie kręgu współpracujących podmiotów o przedsiębiorstwa, szczególnie z sektora małych i średnich przedsiębiorstw, co ułatwi zapewnienie studentom kształcenia w środowisku pracy zbliżonym do rzeczywistego. Podjęcie

współpracy z większą liczbą przedsiębiorstw prywatnych może także przyczynić się do rozpoczęcia realizacji prac rozwojowych na kierunku.

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Oceniając umiejdzynarodowienie procesu kształcenia zostały rozpatrzone następujące kwestie: nauczanie języków obcych, występowanie ścieżki obcojęzycznej oraz przedmiotów obowiązkowych lub fakultatywnych w programie kształcenia na ocenianym kierunku studiów, mobilność kadry akademickiej, jej obcojęzyczne publikacje i uczestnictwo w międzynarodowych konferencjach naukowych, mobilność studentów, ich udział w programach wymiany międzynarodowej takich jak Erasmus+, umowy o współpracy z zagranicznymi uczelniami partnerskimi oraz wykorzystywanie międzynarodowych wzorców w tworzeniu i optymalizacji programów kształcenia.

W zakresie nauczania języków obcych, kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia przewidują, że student będzie potrafił posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (efekt EKON1P_U12). Program studiów przewiduje lektoraty języka obcego w semestrach I, II, III i IV w wymiarze po 30 godzin. Łączny wymiar lektoratów wynosi zatem 120 godzin zajęć z kontaktem bezpośrednim oraz 105 godzin pracy własnej studenta co daje 9 punktów ECTS. Studenci mają do wyboru język angielski i niemiecki. Przyjęte rozwiązania w tym zakresie są prawidłowe.

Na kierunku *ekonomia* kształcenie w języku obcym (angielskim) realizowane jest w semestrach II, IV i VI w formie 3 konwersatoriów (po 15 godzin zajęć) i jednego wykładu (*Międzynarodowe stosunki gospodarcze* - 60 godzin zajęć). Zajęcia te prowadzone są przez doświadczonych wykładowców, w tym przez nauczyciela akademickiego, który w przeszłości realizował wykłady w uczelniach amerykańskich.

Podczas wizytacji Zespołowi Oceniającemu udostępniono 8-stronicowy dokument pt. „Osiągnięcia w ramach współpracy międzynarodowej na kierunku *ekonomia*”. W dokumencie, który obejmuje zakresem czasowym minione 4 lata akademickie, wyeksponowano następujące elementy:

- realizację 60 godzin zajęć dydaktycznych przez profesorów wizytujących z zagranicy w każdym roku akademickim. W lutym 2019 roku w Uczelni gościli profesorowie z Instytutu Biznesu Uniwersytetu Redlands w USA oraz Instytutu Finansów Międzynarodowych Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu Ekonomicznego na Ukrainie,
- prowadzenie konwersatoriów w języku obcym na roku I, II i III,
- zawarcie przez UJK w Kielcach 28 umów bilateralnych z uczelniami partnerskimi, co zapewnia szeroką paletę możliwych wyjazdów na studia i praktyki w ramach programu Erasmus+,
- współpracę Filii UJK w Piotrkowie Trybunalskim w ramach podpisanych umów z 12 uczelniami i instytucjami zagranicznymi (7 z Ukrainy, 3 z Rosji, oraz po jednej z Białorusi i Wielkiej Brytanii),
- organizację staży zagranicznych dla 9 wykładowców UJK,
- udział kadry akademickiej w 29 konferencjach międzynarodowych,
- wydanie 34 publikacji w językach obcych,
- udostępnienie studentom w prenumeracie bieżącej w czytelnicy 3 tytułów czasopism w języku angielskim (*The Economist*, *Forbes*, *Business English Magazine*).

Ponadto Uczelnia intensywnie współpracuje z uczelniami z Kijowa - w planach jest stworzenie wspólnych studiów, które kończyłyby się podwójnym dyplomem. Jest to jednak kwestia odległa w czasie i szacuje się, że prace koncepcyjne i proceduralne potrwać kilka lat.

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach stwarza studentom możliwość uczestnictwa w międzynarodowych programach mobilności, jednak na ocenianym kierunku nie było w okresie ostatnich 3 lat wyjazdów studentów w ramach programu Erasmus+.

Szczegółowe zasady kwalifikacji na wyjazdy zagraniczne dostępne są na stronie internetowej Uczelni. Proces rekrutacyjny jest przejrzysty i upubliczniony. W procesie rekrutacyjnym kryteriami kwalifikacji są wyniki w nauce oraz znajomość języka obcego. Procesem rekrutacji kandydatów zajmuje się Biuro Wymiany Studentów i Doktorantów, które udziela również niezbędnych informacji oraz wsparcia merytorycznego i organizacyjnego studentom ubiegającym się o udział w wymianie. W Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach funkcjonują również wydziałowi i instytutowi koordynatorzy ds. Programu Erasmus+, do których zadań należy przygotowanie we współpracy ze studentami *learning agreement* oraz pomoc w rozwiązywaniu ewentualnych problemów z uczelnią zagraniczną. Efekty kształcenia osiągnięte za granicą są uznawane przez Wydział. Na Wydziale regularnie organizowane są także spotkania dla zainteresowanych studentów. Uczelnia wydaje broszurę *Relacje studentów UJK uczestniczących w programie ERASMUS+*, w której zawarte są relacje studentów, którzy wzięli udział w wymianie. Dodatkowo Biuro Wymiany Studentów i Doktorantów udostępnia filmy promujące mobilność studentów w ramach programu Erasmus+. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci pozytywnie ocenili dostępność i przystępność informacji dotyczących programu Erasmus+. Studenci przyznali, że nie korzystają z możliwości wyjazdów ze względu na obowiązki zawodowe, a także wysokie koszty uczestnictwa w wymianie. W ostatnich latach było kilka wyjazdów pilotowanych przez opiekunów, ale dotyczyły one wyłącznie studentów bliźniaczego kierunku *zarządzanie*.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kierunek *ekonomia* w niewielkim stopniu posiada skuteczne, wdrożone praktyki w zakresie umiędzynarodowienia procesu kształcenia. Inicjowane są w tym celu działania przez osoby odpowiedzialne za współpracę międzynarodową, ale ich skuteczność jest relatywnie niewielka. Wynika to z małego zainteresowania studentów mobilnością, pomimo, iż kierunek *ekonomia* realizowany jest wyłącznie w formie stacjonarnej.

Studenci wizytowanego kierunku uczestniczą w obowiązkowych lektoratach z języka obcego oraz mają obowiązek wybrania minimum jednego przedmiotu fakultatywnego prowadzonego w języku obcym w każdym roku, co należy uznać za silną stronę kształcenia. Studenci mają możliwość wyjazdu na studia w ramach programu Erasmus+. Uczelnia podejmuje działania mające na celu promowanie programu oraz udziela studentom niezbędnego wsparcia merytorycznego i organizacyjnego podczas całego procesu wymiany międzynarodowej. Proces rekrutacji na wyjazdy zagraniczne jest przejrzysty, a zasady kwalifikacji dostępne online.

Słabą stroną oprócz braku międzynarodowej wymiany studentów jest brak wykorzystania wzorców lub doświadczeń zagranicznych w celu optymalizacji programu studiów.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Zwiększenie mobilności studentów w ramach międzynarodowej wymiany, w tym zwiększenie skuteczności działań mających na celu aktywizowanie studentów do wyjazdów zagranicznych na studia lub praktyki.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

- 7.1. Infrastruktura dydaktyczna oraz wykorzystywana w praktycznym przygotowaniu zawodowym
- 7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne
- 7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim prowadzi zajęcia dydaktyczne w dwóch budynkach: w budynku zlokalizowanym przy ulicy Słowackiego 114/118 o powierzchni użytkowej 5.883 m² oraz w budynku B znajdującym się przy ulicy Słowackiego 116 o powierzchni 4.117 m². Do dyspozycji studentów są: biblioteka posiadająca 123 tys. woluminów, czytelnia z 40 miejscami do pracy własnej studentów, 4 laboratoria informatyczne o łącznej liczbie 75 stanowisk, 2 sale gimnastyczne, 1 dom studencki oraz wydawnictwo naukowe. Budynek „A” posiada 29 sal wykładowych, w tym: 1 aulę dla 320 osób, 1 salę dla 120 osób, 3 sale dla 80 osób każda, 8 sal dla 50 osób każda oraz 16 sal na 30 osób każda. Budynek B posiada 20 sal wykładowych, w tym: 3 sale dla 154 osób każda, 2 sale dla 80 osób każda oraz 15 sal ćwiczeniowych dla 30 osób każda, w tym laboratorium językowe.

Sale dydaktyczne są właściwie dostosowane do liczby studentów. Zgodnie z obowiązującymi przepisami przeprowadzane są kontrole BHP dotyczące stanu technicznego obiektów. Uniwersytet Jana Kochanowskiego posiada odpowiednie zaplecze sportowe, w tym boisko. Przy budynku szkoły znajduje się duży parking, który jest przydatny dla studentów, którzy w większości przyjeżdżają z okolicznych miejscowości. Jest też bufet studencki. W budynku funkcjonuje bezpłatny dostęp do sieci Wi-Fi.

W salach są rzutniki multimedialne z ekranami. Sale do nauczania języków obcych są wyposażone w niezbędny sprzęt audiotelewizyjny. Laboratorium językowe jest dostosowane do nauczania fonetyki i wymowy.

W pracowni komputerowej zainstalowane jest oprogramowanie Microsoft Office wersja 2007 i 2010, z dodatkowymi modułami do przeprowadzania analiz Solver oraz system wielozadaniowy Comarch. Niektóre zajęcia realizowane są z praktykami - partnerami firmy Comarch. Ponadto przeznaczono 25 tys. zł na zakup wersji edukacyjnej programu Comarch ERP Optima oraz Saga Symfonia (na 30 stanowisk komputerowych). Przyczyni się to do podniesienia waloru praktycznego zajęć w ramach przedmiotów takich jak *Rachunkowość*, *Rachunkowość w sektorze publicznym*, *Rachunkowość ubezpieczeniowa*, *Rachunkowość finansowa* i *Rachunkowość zarządcza*. Udostępnienie programu pozwoli studentom nabywać umiejętności w warunkach najbardziej zbliżonych do naturalnego środowiska. Większość średnich przedsiębiorstw i podmiotów związanych z sektorem publicznym korzysta z programów finansowo-księgowych, które wspomagają realizowanie wymaganych operacji księgowych i bieżącą kontrolę zobowiązań i należności. Ponadto umożliwiają one kadrcze menadżerskiej szybki dostęp do potrzebnych informacji. Studenci dotychczas byli pozbawieni możliwości zapoznania się z tego rodzaju programami w trakcie studiów.

Zakup ww. pakietów oprogramowania jest konieczny również z tego względu, że zgodnie z założeniami dotyczącymi kształcenia absolwent specjalności *Innowacje w przedsiębiorstwie* jest przygotowany do pracy na stanowiskach operacyjnych, analitycznych i menadżerskich średniego szczebla zarządzania m.in. w przedsiębiorstwach funkcjonujących na rynku międzynarodowym w innowacyjnych branżach oraz do prowadzenia własnej międzynarodowej działalności gospodarczej. Przedsiębiorstwa działające w środowisku międzynarodowym, szczególnie w innowacyjnych sektorach, zazwyczaj wykorzystują w swej działalności różnego rodzaju narzędzia ICT wspomagające proces zarządzania. Tego rodzaju oprogramowanie byłoby bardzo pomocne w uzyskaniu umiejętności *Potrafi dokonać wyboru oraz zastosować właściwe metody i narzędzia, w tym techniki informacyjno-komunikacyjne (ICT), do rozwiązywania problemów oraz innowacyjnego wykonania zadań praktycznych w przedsiębiorstwie i innych organizacjach.*

W celach dydaktycznych wykorzystywane są również takie systemy jak: „Kadry i place”, „Magazynowanie, materiałówka, sprzedaż”, i wyspecjalizowane systemy „Obsługa przydziału odzieży roboczej służbowej i środków czystości”, oraz „Obsługa agencji celnej – SAD, Składy Celne, Intrasat”. Podczas zajęć obowiązuje zasada, że z jednego komputera korzysta jeden student. Mimo niewielkich zasobów specjalistycznego oprogramowania statystyczno-ekonometrycznego wykładowcom stworzono dobre warunki do prowadzenia praktycznych zajęć, przede wszystkim z zakresu finansów i rachunkowości, ale również z takich przedmiotów jak: *Ekonometria, Informatyka, Prognozowanie i symulacje.*

Warto również nadmienić, że każdy z wykładowców otrzymał zalecenie wykorzystywania oprogramowania komputerowego w ramach realizowanych zajęć dydaktycznych. W kartach przedmiotów przygotowywanych według nowego zarządzenia Rektora UJK konieczne będzie od przyszłego roku akademickiego wymienienie wykorzystywanych specjalistycznych programów.

Podczas ćwiczeń z przedmiotów *Technologia informacyjna, Ekonometria praktyczna* oraz *Zastosowanie statystyki w ekonomii* wykorzystywany jest pakiet MS Excel, GRETL oraz DEMS.

Studenci odbywają praktyki zawodowe poza siedzibą uczelni korzystając z infrastruktury pracodawców. Przyjęta nieformalna praktyka, według deklaracji przedstawicieli Uczelni, zapewnia weryfikację infrastruktury w miejscu praktyki zawodowej, również pod względem dostępności i zgodności z programem praktyk. Weryfikacji dokonują Opiekunowie praktyk, na podstawie kontaktów telefonicznych i wizytacji w miejscu, przed rozpoczęciem pierwszej praktyki u danego pracodawcy.

Budynki, w których odbywają się zajęcia kierunku *ekonomia* są należycie przystosowane do osób niepełnosprawnych ruchowo, słuchowo i niedowidzących. Baza naukowo-dydaktyczna wyposażona jest w podjazdy dla wózków inwalidzkich oraz windy dla osób z niepełnosprawnościami. Na kierunku *ekonomia* studiuje 2 studentów niepełnosprawnych.

Infrastruktura dydaktyczna wykorzystywana do prowadzenia kształcenia na wizytowanym kierunku jest dostosowana do potrzeb studentów. Studenci mogą korzystać z infrastruktury Uczelni również poza godzinami zajęć a wielkość i liczba sal z punktu widzenia studentów jest dostosowana do ich potrzeb.

7.2.

Na Wydziale znajduje się biblioteka wraz z czytelnią. Na koniec pierwszego kwartału 2019 roku stan zbiorów Filii Biblioteki UJK w Piotrkowie Trybunalskim wynosił ogółem 123 tys. jednostek ewidencyjnych, w tym: pozycje zwarte 111 tys. wol., czasopisma 8 tys. wol., zbiory specjalne nieelektroniczne, zbiory specjalne elektroniczne oraz pozostałe dokumenty.

Literatura, którą dysponuje biblioteka obejmuje między innymi takie dyscypliny i subdyscypliny naukowe jak zarządzanie, ekonomia, finanse, finanse publiczne, bankowość, rachunkowość, księgowość, podatki, organizacja przedsiębiorstwa, public relations. Zbiory dedykowane studentom kierunku *ekonomia* liczą około 6 tys. pozycji z zakresu nauk ekonomicznych i kolejne 3,3 tys. z zakresu nauk uzupełniających.

Liczba dostępnych tytułów czasopism wynosi 72, przy czym dla studentów kierunku *ekonomia* oferowanych jest około 20 tytułów. Są to między innymi: *Gospodarka Materialowa i Logistyka*, *The Economist*, *Problemy Zarządzania*, *Przegląd Prawa Publicznego*, *Logistyka*, *Gospodarka Współczesna*, *Gospodarka Narodowa*, *Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa*, *Ekonomista*, *Forbes*, *Gazeta Bankowa*, *Gazeta Ubezpieczeniowa*, *Marketing w Praktyce*, *Głos Banków Spółdzielczych*. Bogate zbiory czasopiśmiennicze zapewniają wszystkim studentom możliwość oparcia swoich prac dyplomowych na rzetelnych i aktualnych źródłach bibliograficznych.

Zasoby biblioteczne w części dotyczącej czasopism fachowych zapewniają studentom kontakt z aktualną wiedzą na temat ekonomii. Biblioteka prenumeruje periodyki, wśród których znajdują się tytuły wykorzystywane szeroko w praktyce gospodarczej, np. „Biuletyn Głównego Księgowego” – miesięcznik wydawnictwa grupy INFOR, w który nie tylko omawiane są problemy bilansowe, ale również kwestie podatkowe i przepisy prawa gospodarczego. Do dyspozycji studentów udostępniono dzienniki, m.in. *Gazetę Podatkową*, *Dziennik Gazetę Prawną*, zawierające najbardziej aktualne komentarze na temat zmian prawnych dotyczących problematyki gospodarczej.

Biblioteka filii UJK w Piotrkowie Trybunalskim zapewnia dostępność piśmiennictwa zalecanego w sylabusach przedmiotów. Przestrzegana jest zasada, aby pozycje literaturowe wymienione w kartach przedmiotów były dostępne w czytelni. Nowości bibliograficzne są systematycznie zamawiane. Budżet biblioteki sięga 30 tys. zł.

Również studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym pozytywnie zaopiniowali dostępność rekomendowanych przez nauczycieli akademickich pozycji oraz godziny otwarcia biblioteki, które w opinii studentów są dostosowane do ich potrzeb.

Czytelnia czynna jest w godzinach 8-18 oraz w soboty zjazdowe. W czytelni znajduje się stanowisko dla osób z wadą wzroku. Mankamentem są natomiast wąskie przejścia, które stanowią potencjalną barierę dla osób poruszających się na wózkach. Ponadto w przyszłości należy przeznaczyć większe nakłady finansowe na cyfryzację biblioteki (np. zastąpienia wymaga stara wersja systemu bibliotecznego).

Biblioteka posiada również dostęp do źródeł elektronicznych w postaci: katalogów centralnych, baz danych, czytelni internetowej podręczników akademickich i książek naukowych – iBUK, Cyfrowej Wypożyczalni Międzybibliotecznej Książek i Czasopism Naukowych – ACADEMICA.

Reasumując, dostosowanie zasobów bibliotecznych, informacyjnych i edukacyjnych służących realizacji procesu kształcenia na kierunku *ekonomia* ocenia się pozytywnie.

7.3.

Władze Uczelni i Wydziału Nauk Społecznych systematycznie uzupełniają infrastrukturę, a zwłaszcza zbiory biblioteki i oprogramowanie. Jednym z ostatnich zakupów jest wspomniany pakiet Saga Symfonia. Ponadto w jednej z pracowni komputerowych wymieniono cały sprzęt. Systematycznie nabywane jest specjalistyczne oprogramowanie, ale warto dołożyć starań, aby skala tych działań była większa.

W salach dydaktycznych systematycznie instalowane są urządzenia multimedialne. Generalnie jednak zakres inwestycji i remontów uzależniony jest od możliwości finansowych Uczelni. Potrzeby finansowe na prace o charakterze remontowym są bardzo duże. Niektóre z

elementów infrastruktury, np. aula, korytarze wymagają kompleksowego remontu, ponieważ w okresie wieloletniej eksploatacji te i inne składniki infrastruktury uległy zużyciu.

Z pewnością w nieodległej przyszłości warto również poczynić starania o zakup sprzętu i oprogramowania umożliwiającego zastąpienie tradycyjnych indeksów ich nowoczesną elektroniczną wersją. Częstszej aktualizacji i uatrakcyjnienia dla użytkowników wymaga również strona internetowa.

Baza dydaktyczna i zasoby biblioteczne Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach są na bieżąco monitorowane. Ich rozwój i doskonalenie uzależnione są od dostępności środków finansowych oraz potrzeb dydaktycznych Wydziału Nauk Społecznych. Studenci mogą zgłaszać swoje uwagi dotyczące infrastruktury w ramach *Ankiety oceniającej zajęcia dydaktyczne*, a także bezpośrednio do Władz Wydziału.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych dostosowane są do potrzeb studentów wizytowanego kierunku. Jednostka zapewnia studentom kierunku *ekonomia* możliwość korzystania z infrastruktury Uczelni poza godzinami zajęć, a także dostęp do zasobów bibliotecznych i informacyjnych.

W procesie kształcenia wykorzystywane jest podstawowe oprogramowanie biznesowe i finansowo-księgowo. Infrastruktura budynku jest przystosowana do studentów niepełnosprawnych, w szczególności dla osób z problemami ruchowymi, słuchowymi i wzrokowymi.

Biblioteka Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach zapewnia studentom odpowiedni dostęp do literatury wskazanej w kartach przedmiotów oraz do bazy czasopism naukowych. Jest również przystosowana do pracy indywidualnej lub grupowej studentów. Godziny pracy biblioteki są dostosowane do potrzeb studentów.

Rozwój i doskonalenie infrastruktury realizowane jest adekwatnie do środków finansowych, którymi dysponują Władze Uczelni i Wydziału. Potrzeby remontowe i inwestycyjne są bardzo duże.

Studenci mogą zgłaszać swoje uwagi dotyczące infrastruktury do Władz Wydziału. Uczelnia podejmuje działania mające na celu modernizację i rozwój infrastruktury.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Zapewnić sukcesywną instalację w pracowniach komputerowych pakietów dedykowanych nauczaniu przedmiotów z zakresu ekonomii, finansów, zarządzania, statystyki i ekonometrii w liczbie licencji dostosowanej do liczebności studentów.
2. Wprowadzić system informatyczny wspierający administracyjny aspekt prowadzenia studiów (elektroniczny indeks).

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Na Wydziale Nauk Społecznych Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach wdrożony został system opieki dydaktycznej i materialnej dla studentów. Wydział zapewnia studentom wsparcie dydaktyczne udzielane przez nauczycieli akademickich. Studenci kierunku *ekonomia* mają możliwość odbywania konsultacji z nauczycielami akademickimi podczas wyznaczonych dyżurów oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej. Terminy konsultacji są dostępne dla studentów online. Studenci mają dostęp do dodatkowych materiałów dydaktycznych i pomocy naukowych, takich jak prezentacje, teksty, czy też dodatkowe zadania. Nauczyciele akademicy udostępniają studentom materiały za pośrednictwem poczty elektronicznej. Osoby obecne na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wyraziły pozytywne opinie dotyczące wsparcia dydaktycznego udzielanego przez nauczycieli akademickich. Niezbędne informacje o przedmiotach znajdują się w kartach przedmiotów, które zawierają cele przedmiotu, treści programowe, efekty kształcenia, sposoby weryfikacji osiągnięcia przedmiotowych efektów kształcenia oraz kryteria oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. Nauczyciele akademicy prezentują ich treść podczas pierwszych zajęć. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci przyznali, iż karty przedmiotów nie są publicznie dostępne. W razie potrzeby nauczyciele akademicy przesyłają studentom karty przedmiotów za pośrednictwem poczty elektronicznej. Z ustaleń Zespołu Oceniającego wynika, że karty przedmiotów są dostępne w Internecie po zalogowaniu na specjalną platformę, jednakże zalogować się można tylko na terenie Uczelni. Na Wydziale Nauk Społecznych opiekę dydaktyczną sprawują również opiekunowie poszczególnych roczników, do ich zadań należy reprezentowanie interesu studentów wobec Władz Uczelni, regularne spotkanie się ze studentami w celu przekazywania im bieżących informacji, a także badania potrzeb studentów. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci bardzo pozytywnie ocenili osoby pełniące funkcję opiekunów, pokreślili, że otrzymują rzeczywiste wsparcia, a każdy ich problem jest efektywnie rozwiązywany. Wszystkich niezbędnych informacji w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym udziela studentom dziekanat. W opinii studentów osoby pracujące w dziekanacie mają odpowiedni zakres wiedzy związanej z procesem kształcenia oraz efektywnie rozwiązują wszystkie ich problemy związane z tokiem studiów. Godziny pracy dziekanatu dostosowane są do potrzeb studentów. Osoby obecne na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wyraziły pozytywną opinię dotyczącą pracowników dziekanatu oraz ich dostępności. Studenci mogą zgłaszać ewentualne sprawy i problemy za pośrednictwem opiekuna roku, osobiście w dziekanacie, a także do Władz Wydziału, w ich opinii taki system jest efektywny i odpowiada ich potrzebom.

Zgodnie z regulaminem studiów Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach studenci mogą studiować w ramach indywidualnej organizacji studiów oraz indywidualnych programów kształcenia. Indywidualna organizacja studiów umożliwia zwolnienia studenta z obowiązku uczestniczenia w niektórych zajęciach. Indywidualny program kształcenia jest skierowany do studentów osiągających bardzo dobre wyniki w nauce. Decyzję w sprawie zasad i trybu odbywania studiów według indywidualnego programu kształcenia podejmuje dziekan, na wniosek jednostki prowadzącej kierunek studiów, biorąc pod uwagę udział studenta w pracach naukowo-badawczych i rozwojowych oraz możliwość zagwarantowania mu opiekuna spośród nauczycieli akademickich. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci wyrazili opinię, że wiedzą o możliwości studiowania w ramach indywidualnej organizacji studiów oraz indywidualnych programów kształcenia, jednakże nie korzystali z tej możliwości, ponieważ nie zaszła taka potrzeba.

W ramach wsparcia materialnego studenci mogą wnioskować o przyznanie wszystkich świadczeń wskazanych w art. 86 ust. 1 pkt 1–4, ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Wszystkich niezbędnych informacji związanych z pomocą materialną udzielają pracownicy dziekanatu. Osoby obecne na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie zaopiniowały system przyznawania pomocy materialnej i dostępność osób odpowiedzialnych za proces przyznawania stypendiów. System pomocy materialnej oferowany studentom jest racjonalny i przejrzysty oraz nie występują opóźnienia w wypłacie świadczeń dla studentów wizytowanego kierunku. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci wyrazili opinię, że system stypendialny jest dla nich motywacją do osiągania lepszych wyników w nauce.

Wydział podejmuje działania mające na celu wsparcie studentów w kontaktach z otoczeniem społecznym i gospodarczym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy. W Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach funkcjonuje Akademickie Biuro Karier „Synergia”, które zajmuje się gromadzeniem ofert pracy i praktyk, pośredniczeniem w kontaktach pomiędzy pracodawcami a studentami, a także organizowaniem dodatkowych warsztatów i szkoleń dla studentów oraz targów pracy. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci wyrazili opinię, że nie wiedzą o funkcjonowaniu i możliwościach wsparcia oferowanych przez Biuro. Studenci kierunku *ekonomia* uczestniczą w obowiązkowych praktykach zawodowych w wymiarze 480 godzin. Na Wydziale funkcjonuje opiekun praktyk studenckich dla kierunku *ekonomia*, do którego zadań należy wsparcie studentów w procesie realizacji praktyki, a także jej zaliczenie. Wszystkie niezbędne dokumenty oraz informacje dotyczące praktyk są dostępne na stronie internetowej Wydziału. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym stwierdzili, że proces organizacji praktyk działa prawidłowo.

Na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach funkcjonuje Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, do którego zadań należy pomoc studentom w rozwiązywaniu problemów z funkcjonowaniem na Uczelni związanych z niepełnosprawnością, udzielanie informacji o możliwościach wsparcia finansowego, organizacja szkoleń, warsztatów oraz seminariów dla studentów w zakresie wyrównywania szans w studiowaniu, a także współpraca z innymi jednostkami organizacyjnymi Uczelni na rzecz pełnej integracji społecznej oraz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami. W Filii w Piotrkowie Trybunalskim jest wyznaczona osoba odpowiedzialna za wsparcie studentów z niepełnosprawnościami. Na kierunku *ekonomia* studiują obecnie 2 osoby z niepełnosprawnością. Uczelnia zapewnia studentom z niepełnosprawnościami wsparcie w sferze dydaktycznej, materialnej oraz socjalno-bytowej. Studenci z niepełnosprawnościami mogą liczyć na indywidualny tryb i warunki odbywania zajęć, z uwzględnieniem dodatkowych zajęć i konsultacji, zwiększenie dopuszczalnej absencji, zmianę formy sprawdzania wiedzy, adaptację elektroniczną materiałów dydaktycznych, indywidualne warunki korzystania z biblioteki, wybór alternatywnych form zajęć z wychowania fizycznego, włączanie do udziału w zajęciach osób trzecich, m.in. tłumacza języka migowego, stenotypisty, asystenta laboratoryjnego pomagającego studentom z niesprawnością rąk, a także pozwolenie na zastosowanie dodatkowych urządzeń technicznych umożliwiających pełen udział w zajęciach oraz korzystanie z urządzeń audiowizualnych pozwalających na rejestrację zajęć dydaktycznych. Zgodnie z regulaminem pomocy materialnej studenci posiadający orzeczenie o niepełnosprawności mogą otrzymać stypendium specjalne dla osób z niepełnosprawnościami. Pracownicy Filii podchodzą indywidualnie do każdej osoby, która się do nich zgłosi, wspólnie szukając możliwości likwidacji barier wynikających z niepełnosprawności.

Na Wydziale Nauk Społecznych funkcjonuje Koło Naukowe Młodych Ekonomistów, w którego działania zaangażowana jest większość studentów wizytowanego kierunku. Członkowie Koła organizują spotkania z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, uczestniczą w konferencjach oraz wizytach studyjnych. Koło naukowe ma

zapewnione wsparcie merytoryczne i finansowe ze strony Władz Wydziału. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci działający w Kole pozytywnie zaopiniowali wsparcie merytoryczne oraz finansowe zapewniane przez Wydział.

Na Wydziale Nauk Społecznych funkcjonuje Wydziałowa Rada Samorządu Studentów Wydziału Nauk Społecznych Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, która realizuje projekty o charakterze integracyjno-rozrywkowym, takie jak juwenalia, noc filmowa, wigilia, czy też powitanie wiosny, a także uczestniczy w działaniach organów kolegiatny Wydziału. Przedstawiciele Wydziałowej Rady Samorządu obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym przyznali, że mają zapewnione odpowiednie wsparcie ze strony Uczelni. Mogą oni korzystać z infrastruktury Uniwersytetu, mają zapewnione biuro oraz środki finansowe na działalność.

8.2.

Studenci kierunku *ekonomia* informowani są o oferowanych rodzajach wsparcia za pośrednictwem strony internetowej Uczelni, mediów społecznościowych, Wirtualnej Uczelni, a także poprzez tablice informacyjne. Ponadto na Wydziale Nauk Społecznych bardzo efektywnie funkcjonują opiekunowie lat, którzy regularnie spotykają się ze studentami i przekazują im niezbędne informacje. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym system informowania o możliwościach wsparcia funkcjonuje prawidłowo i odpowiada ich potrzebom

Skuteczność systemu wsparcia dydaktycznego oraz administracyjnego dla studentów jest systematycznie badana oraz w miarę możliwości zasobowych i finansowych Wydziału udoskonalana. Wsparcie dydaktyczne jest przez studentów oceniane w ramach *Ankiety oceniających prowadzącego i zajęcia dydaktyczne*, które zawierają pytania dotyczące postawy nauczycieli akademickich wobec studentów oraz wykorzystywanych środków dydaktycznych. Skuteczność systemu wsparcia administracyjnego jest badana w ramach *Ankiety oceniającej obsługę administracyjną*. Studenci oceniają obsługę w zakresie planowania zajęć, spraw socjalno-bytowych oraz spraw związanych z tokiem studiów. Wyniki ankiet wraz z podjętymi działaniami naprawczymi nie są udostępniane studentom. Studenci mogą również zgłaszać ewentualne uwagi dotyczące wsparcia dydaktycznego oraz obsługi administracyjnej do Władz Wydziału, a także za pośrednictwem Wydziałowej Rady Samorządu Studentów. Filia w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach w sposób systemowy i sformalizowany bada również problemy i potrzeby osób z niepełnosprawnościami. W ramach Kwestionariusza rejestracyjnego dla osób ubiegających się o pomoc, studenci z niepełnosprawnościami mają możliwość wskazania trudności w studiowaniu oraz wyrażenia opinii dotyczącej oczekiwanego wsparcia. Uczelnia na bieżąco reaguje na sugestie studentów i dostosowuje metody wsparcia do indywidualnych potrzeb danego studenta.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

System opieki dydaktycznej i materialnej jest dostosowany do potrzeb studentów Wydziału Nauk Społecznych Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Studenci mogą liczyć na wsparcie dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich. Niezbędne wsparcie związane z tokiem studiów studenci otrzymują od pracowników dziekanatu oraz opiekunów poszczególnych roczników. Zgodnie z regulaminem studiów studenci mogą studiować w ramach indywidualnej organizacji studiów oraz indywidualnych programów kształcenia. Na Uczelni funkcjonuje efektywny system pomocy materialnej, który w opinii studentów jest motywacją do osiągania lepszych wyników w nauce. W Filii w Piotrkowie Trybunalskim funkcjonuje Akademickie Biuro Karier „Synergia”, które zajmuje się gromadzeniem ofert pracy i praktyk, pośredniczeniem w

kontaktach pomiędzy pracodawcami a studentami, a także organizowaniem dodatkowych warsztatów i szkoleń dla studentów oraz targów pracy. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wyrazili opinię, że nie wiedzą o funkcjonowaniu i możliwościach wsparcia oferowanych przez Biuro. Studenci kierunku *ekonomia* uczestniczą w obowiązkowych praktykach zawodowych. W ich opinii proces organizacji praktyk działa poprawnie. Jednostka efektywnie wspiera studentów z niepełnosprawnościami w sferze dydaktycznej, materialnej oraz socjalno-bytowej. Na Wydziale Nauk Społecznych funkcjonuje Koło Naukowe Młodych Ekonomistów, jego członkowie mają zapewnione wsparcie finansowe i merytoryczne. Władze Wydziału wspierają Wydziałową Radę Samorządu Studentów, która realizuje projekty o charakterze integracyjnym, a także uczestniczy w działaniach organów kolegialny Wydziału. Skuteczność systemu wsparcia dydaktycznego oraz administracyjnego jest systematycznie badana w ramach *Ankiety oceniających prowadzącego i zajęcia* oraz *Ankiety oceny pracowników administracyjnych*. Wyniki ankietyzacji wraz z podjętymi działaniami naprawczymi nie są udostępniane studentom.

W opinii Zespołu Oceniającego Wydział wspiera studentów w przygotowaniu do podjęcia pracy zawodowej. Biuro Karier pozostaje w bliskim kontakcie z Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Piotrkowie Trybunalskim działającym przy Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi, które świadczy bezpłatnie pomoc z zakresu pośrednictwa pracy. CliPK organizuje także dla studentów kierunku warsztaty służące wykształceniu kompetencji społecznych, np. warsztat „Zostań Rockefellerem” w lutym 2019 roku, w trakcie którego uczestnicy mieli możliwość dokonać samooceny pod kątem cech, zainteresowań zawodowych oraz predyspozycji w kierunku przedsiębiorczości. CliPK zorganizowało we współpracy z Wydziałem od 2016 roku cztery edycje spotkań pod nazwą *ABC biznesu*, realizowanych w formie trzydniowych warsztatów na temat uruchomienia własnej działalności gospodarczej. Biuro Karier współpracuje również regionalnym biurem Enterprise Europe Network – działającym w ramach sieci Komisji Europejskiej skupiającej instytucje otoczenia biznesu wspierające przedsiębiorstwa w internacjonalizacji i innowacyjności. Biuro EEN zaprasza rokrocznie studentów do udziału w wydarzeniach w ramach obchodów Światowych dni przedsiębiorczości. Oferuje również studentom nieodpłatne staże i wolontariat. Biuro Karier nie ma specjalnej oferty dla studentów kierunku *ekonomia*. Nie ewidencjonuje też aktywności studentów w korzystaniu z oferty w podziale na kierunki studiów. Według informacji udzielonej przez pracownika Biura Karier, w warsztatach *ABC biznesu*, które odbyły się w lutym 2019 roku wzięło udział ok. 10 studentów kierunku *ekonomia*.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Zaleca się udostępnienie kart przedmiotów publicznie w Internecie, a także poinformowanie studentów o miejscu, gdzie są one dostępne.
2. Zaleca się podjęcia działań mających na celu poprawę systemu informowania studentów kierunku *ekonomia* o możliwościach wsparcia oferowanych przez Akademickie Biuro Karier „Synergia”, na przykład poprzez zaangażowanie w proces informowania opiekunów poszczególnych roczników.
3. Zaleca się udostępnienie publicznie w Internecie zagregowanych wyników *Ankiety oceniających prowadzącego i zajęcia* oraz *Ankiety oceny pracowników administracyjnych*.

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Kierunek *ekonomia* jest oceniany przez PKA po raz trzeci. Ostatnia ocena tego kierunku odbyła się w roku 2012

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Wylimitowanie specjalności niezgodnych z kierunkiem <i>ekonomia</i>	Podjęto decyzję o likwidacji specjalności „ <i>Logistyka i marketing</i> ” (od roku akademickiego 2013/2014). W przypadku zalecenia likwidacji specjalności „ <i>Ubezpieczenia</i> ” postanowiono o jej utrzymaniu. W ocenie Wydziału specjalność ta obejmuje zagadnienia ryzyka i jest jedną z podstawowych dziedzin w mikro- i makroekonomii. W warunkach gospodarki rynkowej ryzyko stanowi kluczowy element podejmowania decyzji ekonomicznych. Wkalkulowanie ryzyka w prowadzenie działalności gospodarczej w istotny sposób warunkuje bezpieczeństwo finansowe każdej działalności. Specjalność ta w całej swojej rozciągłości tematycznej opierają się właśnie na ryzyku.
Podniesienie poziomu egzaminu końcowego i prac dyplomowych, a także jakości nadzoru promotorskiego	W celu podniesienia poziomu egzaminu końcowego i prac dyplomowych, a także nadzoru promotorskiego realizowana jest Procedura Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia nr WSZJK-U/9 oraz opracowane „ <i>Zasady dyplomowania na kierunku ekonomia</i> ”, z dnia 21.06.2013 r.; zmodyfikowane 16.02.2018 r. Główne działania podjęte w tym zakresie polegają na: <ul style="list-style-type: none"> – poprawie dostosowania tematyki prac dyplomowych do profilu specjalności; – wprowadzeniu na egzaminie dyplomowym pytania z zakresu specjalności. Na egzaminie dyplomowym studenci otrzymują trzy pytania: <ul style="list-style-type: none"> a) z zakresu ekonomii, b) z zakresu specjalności, c) z pracy licencjackiej. – rzetelnej weryfikacji samodzielności prac dyplomowych przez wykorzystanie programu plagiat pl. (wszystkie składane prace podlegają analizie plagiatowej zgodnie z Zarządzeniami Rektora nr 13/2015 i 36/2015). – zwiększenie nadzoru Kierownika Katedry nad pracą promotorów poprzez weryfikowanie tematów prac złożonych do zatwierdzenia oraz ich opiniowanie przez Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia.
Opracowanie programu systematycznej współpracy z przedstawicielami rynku pracy i wykorzystanie ich opinii w kształtowaniu koncepcji i programu studiów	Na potrzeby wspierania procesu dydaktycznego i doskonalenia programu kształcenia zawarto porozumienia z poniższymi podmiotami: <ul style="list-style-type: none"> – Urząd Miasta w Piotrkowie Tryb. – Urząd Miejski w Sulejowie – Starostwo Powiatowe w Piotrkowie Tryb. – Przedsiębiorstwo Robót Drogowych „PEUK” SA w Piotrkowie Tryb. – Firma Lenny Lamb sc. w Kłudzicach – Samodzielny Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika w Piotrkowie Tryb. a także ze szkołami ponadgimnazjalnymi: <ul style="list-style-type: none"> – Zespół Szkół Rolniczych w Czarnocinie

	<ul style="list-style-type: none"> - II Liceum Ogólnokształcące w Piotrkowie Trybunalskim - IV Liceum Ogólnokształcące w Piotrkowie Trybunalskim - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 w Piotrkowie Trybunalskim. <p>Gwarantują one współpracę w zakresie dydaktyki, praktyki gospodarczej, odbycie praktyk i staży studenckich. Efektem tej współpracy jest modyfikacja i zmiany w programach nauczania w latach 2015, 2016, 2017, 2018 dla kierunku <i>Ekonomia</i>, który z profilu ogólnoakademickiego ewoluował do profilu praktycznego, m.in. dzięki wyżej wymienionej współpracy. Interesariusze zewnętrzni są inicjatorami zmian w programie kształcenia, a także opiniują zmiany proponowane przez Katedrę.</p>
Zwiększenie stopnia umiędzynarodowienia studiów	<p>W zakresie zwiększenia stopnia umiędzynarodowienia studiów wprowadzono kilka działań, na które składają się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zintensyfikowanie akcji promujących wyjazdy studentów na studia oraz na praktyki w przedsiębiorstwach, organizacjach albo instytucjach działających w innych krajach uczestniczących w programie w ramach akcji 1 programu Erasmus+; - w ramach podpisanych umów współpraca z instytucjami zagranicznymi: <ol style="list-style-type: none"> 1. Państwowy Uniwersytet Wołyński im. Łesi Ukrainki w Łucku (Ukraina). 2. Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny. Biblioteka Polska w Londynie (Wielka Brytania). 3. Filia Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego w Wielkim Nowgorodzie (Rosja). 4. Uniwersytet Państwowy im. Aleksandra Puszkina w Brześciu (Białoruś). 5. Wołyńska Szkoła Wyższa Gospodarki i Zarządzania w Łucku (Ukraina). 6. Zarząd Archiwów Obwodu Nowogrodzkiego (Rosja). 7. Narodowy Uniwersytet im. Tarasa Szewczenki w Kijowie (Ukraina). 8. Państwowy Uniwersytet im. Jarosława Mądrego w Nowgorodzie (Rosja). 9. Państwowy Uniwersytet im. W. Suchomlińskiego w Mikołajowie (Ukraina). 10. Południowo-Słowiański Instytut w Mikołajewie (Ukraina). 11. Narodowy Uniwersytet Przykarpcki im. Wasyla Stefanyka w Iwanofrankiwsku (Ukraina). 12. Kijowski Spółdzielczy Instytut Biznesu i Prawa. - prowadzenie zajęć na kierunku przez wykładowców z zagranicznych ośrodków, m.in. przez: <ol style="list-style-type: none"> 1. profesora wizytującego w języku angielskim wykładów (15 godzin, maj, 2018 r.), który jest profesorem w Instytucie Finansów Międzynarodowych Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu Ekonomicznego (Ukraina) oraz adiunktem profesora Instytutu Biznesu Uniwersytetu Redlands (USA). Podpisanie umowy zlecenia z profesorem wizytującym jest zaplanowane co roku (60 godzin wykładów oraz ćwiczeń w języku angielskim); 2. profesora wizytującego z Uniwersytetu of Vaasa w języku angielskim w ramach V Forum gospodarki współczesnej „Dylematy rozwoju gospodarki lokalnej” – grudzień, 2017 r. - wprowadzenie do programu studiów przedmiotów w języku angielskim. Konwersatorium w języku obcym na I, II i III roku kierunku <i>Ekonomia</i>. Jest to konserwatorium skupiające

	<p>się na podstawowych zagadnieniach z zakresu ekonomii.</p> <ul style="list-style-type: none">– współpraca pracowników katedry Ekonomii i Zarządzania poprzez udział w międzynarodowych konferencjach naukowych, współpracę naukową oraz staże zagraniczne.
--	--